

Kullervo.

Näytelmä viidessä näytöksessä.

Kirjoittanut

A. Kivi.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran painattama.

Jäsenet:

Wäinämöinen eli Wäinö.

Ilmarinen eli Ilmari.

Ilmarin emäntä.

Lemminkäinen.

Kalerwo.

Kalerwon emäntä.

Kullerwo

Ainikki } heidän lapsensa.

Kelmä }

Untamoinen eli Unto.

Unnon emäntä.

Tiera.

Käpjä

Wiskari } Tieran metsäkumppania.

Tiimanen }

Kimmo.

Kiili.

Nyryikki.

Kaksi paimenukkoa.

Ilmarin palvelija (nais-).

Ilmarin miehiä.

Unnon miehiä.

Gräs sinipiika.

Ilmarin emännän haamu.

Mjatar.

Ensimmäinen Näytös.

(Dikealla puolella Unnon huone, perällä waihteleva luonto. Unto ja Kiili tulewat wasemmalta).

Unto. Siis kaikki hywin. — Mutta tietäisitkö jotain Kullerwosta? Ihmettelen misä nyt oleskelee mies.

Kiili. Kaskea hän kaataa.

Unto. Nyt muistan, että aamulla hänen, koetteeksi, käskin tähän työhön. — Kuinka käyttelee hän firvestänsä?

Kiili. Wimmastusti. Matkan päästä jalaa katfelin, kuinka hän hirfistösä temmelsi.

Unto. Hirfistösä? Wiitaan, tuonne nuoren alle, hänen käsfin, waan en hirfistöön.

Kiili. Parhaassa hongistossa hän firweellänsä peuhasi: hän ristin rastin hirret kaateli, ja finkoilivat lastut ympärilään, kuin kipenät tulifuumasta raudasta; ja riemuten katfeli hän honkaa, koska ryskyen se kaatui. — Mutta äkkiin taukoi hän, firweensä kantoon iski, wihelteli hetken ja sitten rupefi hän kiroilemaan, kiroili ihmiset, maan ja taimaan; ja koska wiimein hän waiheni, niin äänetönnä hän seifoi tuijotellen maahan, ja niinpä hänen jätiin.

Unto. Näin tekee hän työnsä; häwityspä aina käfjalansa on. Täynnä on hän kiuffua, ja riehuu kuin kuohuisi siällänsä palawa foski. Ei ole hän ihminen, waan Hien henki hänessä ihmishaamusfa käy. — Lähe luokfensa ja katso, ettei edemmäs hän kurjaa työtänsä jatka.

Kiili. Minä menen, ehkei hywä kansfansa leikitellä. (Menee. Unnon emäntä tulee huoneesta).

U:n emäntä. Vielä sama synkeä muoto. Jökohan ero meistä tulleen. Olkoon menneeksi! enpä siitä hirteen läkfis.

Unto. Sinä naafikka, jos tietäisit, niin etpä ihmettelis, että muotoni on synkeä.

U:n emäntä. Että tahdo mulle tietoa antaa?

Unto. Uskoisitko, että mietiskelen hötistä unta, joka ei tahdo mielestäni mennä?

U:n emäntä. Mitä uneksuit?

Unto. Että komeasti häitämme wietettiin: kanteleet soiwat ja ilowalkeat, joita kullerwo rakenteli, pihalla leimuit.

U:n emäntä. Tämä kaikki hywin.

Unto. Wuota! — Wieraita suuri joukko meitä kummi-

oitti, tofi kaipasin seasansa weljeäni Kalerwoa ja waimoansa, mutta muistin viimein, etteivät löytyneekään enään elävain feuroisja, waan että vuosia sitten heidät kuolemaan saattanut olin.

U:n emäntä. Sen ansainneet olivat. Maatfoot ma-
keasti, niin weljesi kuin kälhni myös. Niin kauwan kuin hen-
gittiwät, ei ollut meillä rauhaa, mutta huoletoin on elomme ol-
lut siitä asti kuin Kalma heidän suunsa tukkei.

Unto. Kahdenpuolin riehui waino weljesten välillä ja
rauhaa toinen toiselle ei suonut. Ne ajat ja riidat weriset
muistan ja tahtoisinpa kaiikki nyt toisin päättyneeksi. — Mutta
loppuun asti uneni kuule: Katosipa iloni kaiikki näiden heimo-
laistemme kohtaloa muistaisjani, ja alkunasta katsahdeltin ulos
ilman rantaa kohden. Kowa myrsky lähestymän nähyi; pimeitä
pilviä idästä tawaslaelle nousi ja päivä hämärtyi. Waaraa
mieleni aawisteli ja pianpa oli se päällämme myös hirweällä
muodolla. — Äkisti tuleeen pirttimme leimahti, sisään ryntäsi
liekki joka reijästä ja ra'osta, suomatta meille auki yhtään pe-
lastuksen tietä; ja tämä oli Kullerwon työ. Hän naurulla
wastasi hätä-huutoomme ja tuinenmaksi waan aina kiihoitteli
tulta, joka viimein sieppasi meidät korkealle kieroiksiinsa. Hyh-
piöinä manalasta nyt riensiwät siihen myös Kalerwo ja emän-
tänsä ja sinuoiden tulesja lentelivät, kunnes siipensä kärewnnyit,
ja tempais myöskin liekki heidät, samoin lopulta Kullerwonkin,
että sekamelskasja keskellä tulta ja sauhua niin kaiikki pyö-
reinme maan ja taiwaan välissä. Kohisten nyt pilwet idästä
lähestyiwät ja edellä kiiti tuima tuulispää, joka meidät, niin-
kuin jostain korkeasta jyrkästä, wiskasi ales pohjattomaan sywyh-
teen, mutta silloin heräsin tofi. — Tämän kaltainen uneni; ja
unohtaisinko sen, koska muistelen Kullerwoa? Onhan emustettu,
että hän meille surman saattaa.

U:n emäntä. Kullerwo sun unisjasi surmasi, siis sur-
maat hänen sinä; niinpä selitetään unennäöt. Hän sinulta
kuoloansa wartokoon, ja onhan kädesjasi elinkautensa mitta.

Unto. Ettei niin ole, sen olemme nähneet. Muista, koska häntä menettää koetimme, niin petthipä neuvomme kaikki ja henki ei lähtenyt Kalerwon pojasta. Eihän lapsi pieni loih-
tia tainnut, mutta kuolo, niinkuin näimme, ei häneen pysty-
nyt. Tästä kummastuimme ja ymmärsimme jumalten sur-
maansa ei suvaitsewan; ja pelkäänpä heidän vihansa päällemme
lankeewan, jos vielä kerran samaa keinoa kohtaansa yrittäisimme
umdistaa. Varoitti myös eräs tietäjä.

U:n emäntä. Miksi eivät tämän herjän kuolemata su-
vaitsi?

Unto. Waiti tästä! sitä kohden ei tuumiamme enään te-
roiteta; hän eläköön. — Mutta lähestyyhän taloamme wieras.

U:n emäntä. Ken lienee hän?

Unto. Käyminen on Ilmarin, hartiat ja musta tuffa
myös; siinä takoja kuuluisa.

U:n emäntä. Ankara wieras; huonettamme siivomaan
riennän. (Menee).

Unto (yksin). Että lähenee hän Untamoisen huonetta,
joka vihattu ja wainottu on! (Ilmarinen tulee). Terwe tuloa
wieraaksemme! Mitkä asiat saattoivat seppä Ilmarisen näille
tienoille? Raiketi neitosten maitoa sinä seliltä soitten ja tuntu-
rien lakeilta etsit; sinä teräs-ainetta etsit?

Ilmari. Astani arwaat, mutta niin hienoa kuin tahtoi-
sin, en toki käsittänyt ole. Käännypä nyt taasen fotoani
kohden.

Unto. Ja siellä sua odottaa naives nuori, Pohjolan kau-
nis tytär.

Ilmari. Hauskalla mielellä kotihin käyn, sen todistan.

Unto. Ja pian, niin toiwoa mahdat, hän sepän pienen
sulle lahjoittaa, joka kerran alafinta kanssas kilistelee.

Ilmari. Enkö toiwois sitä?

Unto. Mutta eipä suonut onni mulle perillistä ainoaa.

Ilmari. Sulle werinen kohtalo pojan antoi, weljesi Ka-
lerwon pojan, jota isän kädellä hoitaa taidat.

Unto. Tätä pedon sikiötä lapsenani pitäisin? Hän huoneeni kauhustus on, ei ketään hän wääjää, waan kaiffia uhaten kohtelee; sillä eipä käy hänestä pilaa tehdä, koska on hän joltain peikolta peloittawan voiman saanut. Rowasti itsiäni syhtän, että kerran häntä armahdin enkä surmannut häntä ynnä sukunsa kanssa. Nyt en mieli enään käsiäni mereen rywettää, sitä en mieli tehdä.

Ilmari. Koska näin loukkaus-kives hän on, niin miikki et häntä luotas saata? Myy poika minulle, minä painenta olen wailla ja tämänmoisen juuri tarwitsisin.

U:n emäntä (tulee huoneesta). Tule wieraaksemme, seppä Ilmari, ja elä ohittemme käy.

Unto. Astaa tuumailla tahdon. — Mutta astu kattoni alle, Kalewan poika! (Unto, Ilmari ja U:n emäntä menewät huoneeseen. Kullerwo tulee ja wiskasee kirveen olaltansa).

Kullerwo (yhsin). Kasken kaa'annasta tulen; mutta mitä siitä? Oi! olisimat kaikki puut yksi puu, kaikki kirveet yksi kirwes, niinkuin tarina kertoilee, ja minä kirweellä ankaralla tämän taiwasorkean tammen kaataa saisin, niin tietäisinpä mitä kohden. — Wereni polttaa tänäpänä, ja mieleni riehuu koska isäni weljeä muistelen. Unto, kuinka kauwan powesfani jäästelen sua kohtaan wihani tulta? — Mutta kohta sen teen, teen koston työn, koska jowittaa waan aika, että kerralla kaiken perhees surmata taidan, niinkuin Kalewon perheen menetit sinä. Isäni ja emoni murhasit, poikansa orjaksi teit ja otjaansa poltittit merkin, josta häpeä ja kirous paistaa. (Kimmo tulee). Tuosja tulee orja-kumppanini, Kimmo. Kimmo!

Kimmo. Mitä tahtoo Kullerwo?

Kullerwo. Näetkö tätä merkkiä?

Kimmo. Näetkös tätä, joka tässä keskellä otjaani irwistää. Sinullepa se ylemmäs on painettu, että keltaiset kiharas sen peittää taitaa, mutta tämä tässä näkyy aina niinkuin pilkku härän ottikossa.

Kullerwo. Siinä, misjä miehuus loistaa, istuu meillä

tämä variksen-jalka ja polttaa meitä ijanfaiffisesti, polttaa vielä Tuonen maassa.

Kimmo. Orjia olemme, ikeen alle meidät notkisti kowa onni.

Kullerwo. Ei iestä yhtään, mies. — Mutta miksi meitä surman päivänä armahtivat, koska hävitettiin isäni huone ja sen asujammet, paitsi me. Jospa mieffa meidätkin fillon kaatanut olis!

Kimmo. Unto, fenties, asiaa ei enään verisemmälksi tehdä tahtonut. — Muistatko tätä kauheata päivää?

Kullerwo. Niinkuin muistelee polwenforkuinen poika. Synkeät ajat olivat, kaffi welseä fillon toinen toistaan verisesti wainoiwat.

Kimmo. Ensinpä Unto eripuraisuuden siemenen kylwi ja wiha kiihtyi winnatusti, kunnes miekan melsteisä werta las-kettiin. Mutta viimein, salaa niinkuin haukka, karvasi Unto joukkonensa isäs huoneen päälle ja surmasi Kullerwon perheen. Toki jätti hän meidät, jotka vielä kowempi onni orjuuteen heitti; mutta eipä meistäkään fillon Kalma kaukana ollut. Muistatko, mies, kuinka piennä poikana sinä fillon kuumasfa melakassa itjes käytit?

Kullerwo. Se jo muistostani on kadonnut.

Kimmo. Koska ottelu kiwain oli, niin wälisin itjes emosi kästistä irki riistoit ja ryntäsit tappelijain selaan, jossa kowa waara isääsi uhkailewan nähyi, mutta tuskin ehdit miek-fain winkunan ennenkuin kaaduit.

Kullerwo. Seisoinpa fillon lähellä Tuonen rantaa, mutta kiukkuinen kohtalo mun takaisin weti näitä päiwä näkemään. Tapahtuipa niin; mutta häwittäjää kohtaan koston wannonut olen. Kuoleman ja tulen heidät menettämän pitää, ja äänettämyhyttä ympäri entistä Untolaa elköön hänmentäkö muu kuin huuhkain käheällä huudollansa.

Kimmo. Waihi huuhkaimen huudosta. Sitä muistellesfa läpi ruumiini wäristys käy.

Kullerwo. Sinua kamoittaa furjan linnun ääni?

Kimmo. Malta! Koska kohtalomme yhteinen meidät niin-
kuin weljiksi tehnyt on, niin asian sulle kertoa tahdon. Kuule,
mitä sanon: minä murhamies olen.

Kullerwo. Di Kimmo, mitä ilmoitat! — Mutta mille
tuntuu murhamiehenä olla?

Kimmo. Kullerwo! kuumasti sydän powessa tytkhy,
muisto riutuu ja elon kirkas päivä ehtoofsi käynyt on.

Kullerwo. Zotain tämänkaltaista siinä tilassa kuvaillut
olen ja arvellut mitä tekisin. — Mutta kenen kalmanhaisui
sinua waiwaa?

Kimmo. Erään Untolaisen; sillä näiden kahden weljen
wihan tähden moni itsellensä toimitti pikimustan sydämmen;
minä myöskin osani sain, ja näin oli tapaus: Äskempä Unto
miehinenä pahoin iäs karjan riistänyt oli, huhtansa polttanut,
laihon juuri terää tehdesä ja kivisteliwät mieltäni nämät ros-
motyöt, että kostaa tahdoin ja pianpa toiwoni tähttyi myös. —
Metfäsä kähdessäni erään Unnon miehen kohtasin ja paikalla
wasamani läpi selkänsä ammuin, että kärki ulos rinnasta tunki.
Kiljastaen kaatui hän ja wereensä nukkui, mutta suohon ruu-
miinsa hautasin ja haudan sammaleilla peitin. Mutta tehdes-
säni tätä lenteli ympärilläni huuhkain, ilkeästi huudellen, ja
senpä tähden kamoittaa mua vielä tämän linnun ääni. Sillä
olenpa katala mies ja muistelen lewottomuudekseni mitä tehnyt
olen, waikka tiedän, ett'ei käy sitä parantaa.

Kullerwo. Teit silloin salamurhan, mies!

Kimmo. Tämä jääköön tähän; mutta kuule waroitukseni:
kätes werestä säilytä ja koston tuumat aivostasi poista; mel-
kein aina työtänjä kostaja katuu, mutta katumuksensa on
myöhä.

Kullerwo. Malta: miten elää tässä palwollen sukuni
surmaajata? — Mutta Unnolle ei toki hyötyä työstäni oleman
pidä, sillä orjana en hälle siwosti asfartele, waan ylpeästi tässä
ympäriällä käyskelen ja katselen muiden raatamista ja waiti olen.

Mutta tämä sappea tekee, polttaa wertani ja filmät päästäni puhkaista tahtoo. Suuri niin, Kimmo, mutta mitä hankkisi mies? Karfaisinko? Mutta merkityn orjan wangitsewat ja omistajan sa käteen tawaran jälleen tuovat. Rupeisinko rosmoksi, metsän wallattomaksi pojaksi? Talwen kylmyys rosmon metsistä pakoittaa. Emmehän taida siellä eleskellä sekä kesät että talwet, niinkuin sinipiijat Hawulinnan liepehillä? Mutta orjana näkö tässä Unnon sarjaa kawaiisin sekä sateessa että päivän kuumassa paisteessa? Kiusa ja kuolema! Mutta taasen tässä werkastella näin, ja ajan juoksua katsahdella powen halkaista tahtoo ja tufehuttaa wihaisen mielen. Kimmo, oletko wangista wuoressa kuullut? On teräswoori, joka tuhansia penikulmia korkeuteen kohoaa, tuhansia tunkee sywyhteen ja sama on sen lewyys ja pituus. Kesellä tätä woorta, sen sydämmessä löytyy komero, niin pieni, että wanki, joka siellä näänthy, tuskin kymröissä mahtuu siinä istumaan, eikä läpeä niin suurta, että hyytynen hengittää taitaisi, juokse tästä ulos raiikkaasen ilmaan. Tähän kuumaan ahtauteen wanki ainiaaksi tuomittiin, sillä kuolla ei hän saa, waan tukahtua ikuisesti täytyy, ja ikuisesti enenee kolossaan tulinen kuumuus. Niin hän kauwas kätkehysä kammissaan asua saa woosituhansien kulues sa; mutta tämä on tuska.

Kimmo. Ääretön.

Kullerwo. Oletko ennen tätä kuullut?

Kimmo. En.

Kullerwo. Sen näet. Tässä tufehutua tahdon ja sentähden raiikasta ilmaa himoon, himoon kostoon kähdä, murin niskoin itseni wiskata siihen tuulenpuuskaan, jossa kuitenkin hetken niskennella saisin. (Kiristää Kimmoa kirkusta). Mies, oletko tästä wangista wuoressa ennen kuullut? Oletko kuullut hänestä?

Kimmo. Mitä tarfoitat?

Kullerwo. En tiedä mitä tarfoitan. Mutta inhoittawan salamurhan ferran teit, niinkuin itse tunnustit.

Kimmo. Kullerwo!

Kullerwo (aina kiristäen Rimmoa kurkusta). Annas kun koston sen; paikalla tahdon sen kosta.

Rimmo. Murhaatto minun?

Kullerwo. En, mutta suo, että kiristan sinun, kirjistan ryyhyksi maahan. Oletthan salamurhan tehnyt?

Rimmo. Hellitä, ystäväni! (Kullerwo hellittää). Malta mitä teet, ja asiasta, jonka sulle ilmoitin, elä sanaakaan hiisku. Sinä kirjan tilani vielä kirjemmaksi tehdä tahdot.

Kullerwo. En tahdo, ja tiedä, että salaisuutes minulla on kuin kätettyinä nuoren alle. — Miksi kohtelen sinua näin?

Rimmo. Tyhnyillä teillä aatukes käyty, että weres jähtyä sais.

Kullerwo. Tyhni olla tahdon ja kylmä, kuin jää: Untoa ja wäkeänsä tästälähin katselen, kuin lumi-äijä lapsia, jotka hänen tehneet ovat, mutta waikka oma kättensä teos, se yöllä heitä kuitenkin kamoittaa kuin kuolleen haamu. — Miniaan tyhni! Elköön räwähtäkö silmä, waikka järjies ja kivistuis maa! Niin tyhni! — Mikä on tänäpänä tehtäwäs ollut, koska nähty niin wäsyneeksi? Kenties wiljaa puinnut olet tai wetänyt nuottaa kiviisellä rannalla?

Rimmo. Karjan jälesjä metsästä juosnut olen. Nyt sieniä on kosolta ja sienet karjan hajottaa.

Kullerwo. Siivo mies on Rimmo; toki muistan hänen toisenkaltaiseksi, hurjaksi ja itsepintaiseksi, koska isääni hän palveli.

Rimmo. Wuosien kuluesja muuttua taidamme, kuitenkin on meisjä aina jotain alkuluonteestamme.

Kullerwo. Mitä muistelet isästäni?

Rimmo. Hän kiivas oli, mutta rehellinen.

Kullerwo. Nuottaako olet tänään wetänyt?

Rimmo. Päiwän karjassa käynyt olen, niinkuin sanoin. — Mies, nuotos kauhistaa; tämä teräwä ja kylmä katsanto on kärmeen. Kelmäeksi poskes käy ja hammasta puret, että kowin

paijuu leufas jännelihat. Heitä Hiiteen tämä muoto; myhkö peikko meitä famoittaa enemmin kuin se, joka kirkuu ja peuhaa.

Kullerwo. Kuinka kauwas luulet vielä iltaan olewan?

Kimmo. Ei kauwas. — Mutta jotain vielä sanoa tahdon. Riian pitkän ijän kiusoillemme annat, jos luulet niiden ulettuvan toiselle puolelle hantaa. Tosin Wäinö Tuonelasta haastelee ja sen kuumista paateroista, mutta ne tarinoita ovat, ystävänäni.

Kullerwo. Kuinka lienee?

Kimmo. Kaikki synkeä tuolo päättää; tämän weliriidan myhös, josta nyt kärsimme, se viimein sowittaa ja ikuisen rauhan tuo.

Kullerwo (huokaten äkästi ja syvään). Miksi eivät käyneet sowintoon, koska elon päivä vielä molemmille paistoi? ja kaikki olisi nyt toisin. Illoisesti nyt asuisimme Kalerwolan awarassa pirtissä, joka keskellä peltoja lakealla konnaalla seisoi, ja metsät, joissa murisit kachut ja kuhertelit terret, ympäröitsivät tämän tienoon. Hauskasti, Kimmo, siellä eläisimme. — Voimallinen aika, kiewitä sun kankaastas se werinen kude, joka kahdesta weljestä siihen rewittiin! Käännä pyöräs ympäri ja kii-ritä se entisyhteen takaisin, kunnes lapsena, mutta tällä tiedolla, kotovuoren harjanneella seisoisin ja rawistelisi kihariani pohjatuuli! Siinä pyöräs pysähtyä saisi ja kääntyä taas pyörimään eteenpäin pitkin ääretöntä awaruutta; mutta tietäisinpä silloin kuinka häntä seuraisin. Kahden welien wiha silloin vielä äänetönnä idäntyis, ja koska ulospuhjeta se tahtoisi, niin Wäinön kannel, niin matkaan saattaisin, sen kohta tukenttaisi, rauhan tekisi ainiaaksi ja kättä puristaisit Kalerwo ja Unto iki sowinnoksi. Silloin vuoden kierrelessä vuoden perään miehistyä kelpais ijän ortten alla ja Metfolan linnoissa piehtaroita, kirjokas keihäs kädessä. Sodalla tulifella käwisimme Pohjolaan, perikatoon häwitäisimme ylpeän suwun ja woiton pauhinalla sieltä kääntyisimme, eikä kenkään enään rohkenisi Kalerwan kansalta weroa waatia, waan nousisi meille aina wapauden jalot päiwät.

Silloin, Kimmo, silloin telpais täällä elää tämän korkean siuertävän katon alla, jonka pielet kauka-rannalla seisovat. — Mutta näinpä itseäni kiusaan, katjellesa löyhkääwältä tienoolta onnen kaukaista maata, joka eteeni nousee, kuin korkea, kultainen hongisto, mutta toisella puolella mahdottomuuden merta. Nähdessäni tätä, kiertoilen tässä, ja ilma, jota hengitän, on kivouksen sumu ja kaasu. Mutta wäsyneeksi tunnun ja uni silmäkausiaini painaa: nyt maata menen sanmal-wuoteelleni metsässä, kaikki unohdan ja nukuin. (Unto ja Ilmari tulee huoneesta).

Unto. Kullerwo, nyt huoneeni jätät ja Ilmaria seuraat, sillä hänelle myin sinun orjaksi, hän tehköön kanssas mitä tahtoo.

Ilmari. Paimenen wiran sinulle annan, ja jos siwosti itses käntät, niin hätä päällesi ei käymän pidä, mutta mielisittö juonitella, niin kyllä sin ohjata tiedän.

Unto. Kaunokautoiset kankas tästälähin — pahasti kyllä — soihin sotkea saat ja puitten oksiin kiharasi repiä, joita nyt niin ylpeästi rawistelet.

Kullerwo. Koska vielä kerran sinun tapaan, niin silloin niinkuin Siisi niitä rawistelen. — Mutta mikä oli hintani?

Unto. Mitä huolit sinä siitä?

Kullerwo. Mitä miehestä maksettiin?

U:n emäntä (huoneen owelta). Wiisi wiikatteen terää hintas oli, sinä kehno orja. (Kato).

Kullerwo. „Wähässä paljo seisoo“.

Ilmari. Nyt tielle itses warusta, Kullerwo!

Kullerwo. Minä seuraan sinua: tässä waate-aittani on, kalukätköni ja raha-arkkuni, tässä owat kaikki. Tämä weittsi wyölläni tässä, muisto isältäni, on tawarani ainoa. Minä seuraan sinua niinkuin uskollinen rakkis. (Unnolle). Nyt jätän sinun, mutta kohtaan sinun kerran vielä, ja siihen asti elä yhtään hötä rauhassa maata, kunnes viimein lähestyn ja nukuin sin ainiaksi.

Unto. Mene, ja elä koskaan enään tule.

Kullerwo. Kerran tulen.

Ilmari. Lähe nyt ja elä keskuste! (Menee).

Kullerwo. Tästä olen. (Seuraa Ilmaria).

Unto (itseksään). Musta sanansa hyvälle mieleeni painuu ja öitten lewon, sen tiedän, multa wie. Surma ja kuolema! se mies murhan himossa kerran päälleni ampuu. (Menee huoneeseen).

Rimmo (yksin). Niin erotit meistä ja ehkä näimme toisen toisemme viimeisen kerran. — Niin yksi kaupaksi pantiin, toinen ehkä toistaiseksi säästettiin, sillä onhan onnemme osa seisoa myytävänä kuin naudat. Mutta mitä ei auttaa käy, se sillään olkoon, sen mukaan itseänsä asetella tulee ja muistaa, että ehtoo päivän perii. (Nyhriikki tulee).

Nyhriikki. Päivää, mies!

Rimmo. Sinäkö näillä seuvuilla? Kuinka onnistuu liunustus?

Nyhriikki. Nyt ei huolita siitä. — Minä tiedän ihmisiä.

Rimmo. Kertoopas ne.

Nyhriikki. Mitähän tekisit, jos sinulle jotain ilmoittaisin, sanoppas?

Rimmo. Enhän tiedä mistään vielä. Ketä kosuvat asiat?

Nyhriikki. Kolmea miestä kumminkin: Kalerwoa, Kullerwoa ja Untamoista.

Rimmo. Kenties on Kalerwo manalaisena filmisäfi kummitellut?

Nyhriikki. Ei manalaisena, vaan tähdessä lihasa ja weressä niinkuin mekin. Hän elää ja waimonsa myös, ja onpa heillä kaksi tyttäätäkin vielä.

Rimmo. Miksi haastelet noin?

Nyhriikki. Haastelen, mitä olen nähnyt omilla filmilläni.

Rimmo. Mistä olet heitä nähnyt?

Nyhriikki. Erämaassa. Kalalammin niemen kärjessä mökissä seisoo. Siellä, weroitettuna mailmasta, he asuvat ja

Dyrjösäksi kutsuu Kalerwo itsensä. Minä tiedän sen, koska olen tuvasanssa maannut kaikki yötä.

Kimmo. Kuinka tiedät hänen Kalerwoksi?

Nyhyrikki. Satuinpa, heidän huomaamatta kuulemaan kansapuhettansa, josta tulin asian jäljille. He istuivat fillon järven rannalla ja haastelit keskenänsä menneistä ajoista, muistuttelit pientä poikaistanza Kullerwoa, jonka luulevat kuolleeksi. Tästä kummastuin minä, mutta tunsinpa nyt nuo kasvot entisen Kalerwon ja emäntänsä kasvoinksi. Jos ei tämä ole tosi, niin leikkaa kurkkuni poikki.

Kimmo. Mutta annoitko jotain heille ilmeiksi?

Nyhyrikki. Enhän ollut mieletön. Olis pian tullut peräsä ja tappanut.

Kimmo (itseksään). Tämä taitaa olla mahdollista. (Ääneensä). Mutta mitä ai'ot tehdä nyt?

Nyhyrikki. Ilmoittaa kaikki sekä Kullerwolle että Untamoiselle.

Kimmo. Kullerwo ei kuulu enään Unnon väkeen; hän myyty on toiselle isännälle.

Nyhyrikki. Peijakas! Mutta Unnon kuitenkin täytyy saada asiasta tieto.

Kimmo. Et janaakan tästä kellenkään hiiskua saa, et Kullerwollenkaan. Minä tahdon lähteä tiedustelemaan, kuinka laita on, ja olisiko niinkuin sanot, niin parhaaksi kaikki toimittan minä, mutta sinun täytyy olla ääneti. Muista mitä sanon!

Nyhyrikki. Mutta asia on tätä laatua...

Kimmo. Ei yhtään wäitöstä. Jos kirahdat tästä yhdellekin auringon alla, niin oletpa kuoleman mies, koska sun kohetaan; sen wannon.

Nyhyrikki. Hyvä ystävä, minä olen ääneti kuin kiiski kiven alla, en jalkani alustallekaan hiiskaa tätä tietoa.

Kimmo. Tee se ja lähe matkoihis!

Nyhyrikki. Kas kas, kuinka olet äkeä, welsjeni! Etkö sallimun pikimältään pistää itsiäni sifään Untolan pirttiin?

Rimmo. Sitä, Jumal' awita! en jalli. Paikalla nyt jatkan tiesi!

Ryhyrikki. No no; voidaan hywin sitten! (Ryhyrikki menee).

Rimmo (yhsin). Varmaan tiedon asiasta tahdon. Erämaahan nyt kiirehdin ja löytäisinkö entisen isäntäni, niin enpä tänne takaisin käänny, waan yhdesjä siellä Rimmo, Kalerwo ja Kullerwo kalastelewat ja metsissä käywät. — Tuulenpa wielä pilwisen taiwaan kirkaaksi käywän ennenkuin iltaan kallistuu päivä. Se walfenee. — Untamoinen, hywästi jää! sillä aaweksinpa, etten näe sua enään. (Menee).

Toinen Näytös.

(Metsänen seutu. Kullerwo paimenena tulee, sinullaan wyössä riippuu tuohikontti ja torwi).

Kullerwo (yhsin). Tässä lakens, jota jo kiiwaasti nähdä himosin, tunkeisfani läpi tiuhan metsän. Närettömäksi sen luulin, mutta wapaasti hengitän taas ja lepään kunnes jähtyy offani; sillä olihan metsässä kuumempi kuin tässä paistawan auriongon alla. — Nurinko, pyöri kiireesti lännen alesmäkeä ja päivästä päätös tee! Tätä pyhtää paimen, joka loimostas ja kääntelewästä warjosta ajan kulkua mittaillee. Warjo lännestä itään kiertyy, päinwastoin sinun tarhas juoksuja, joka koillisesta alkaa ja päättyy luoteiseen, piirtäen awaruuteen ankaran kaaren. Heleä loimo, sinä kultaisia säteitä. . . . Oi Kullerwo! käytkö polkua kurjan paimenen? Riinpä käyt, mutta pilkaksi käyt tämän yhden päivän ja wihasi aittaan, sydämmeesi, kokoilet myrkyä myrkyä päälle, ja tämä ihanata on. — Mutta kuinka seisoo warjo nyt? Ihan pohjaa kohden; nyt puolipäiwä on ja paimenen syödä pitää. Syön, mutta pilkaksi syön, pilkaksi. — Mitä annettiin ewääksi paimenelle? (Ottaa leiwän konttistansa).

Oletpa fileä päältänähden, mutta sisäsäsi ehkä silkkoa löytyy. (Veikkaa weitsellänsä leipää). Mikä vastus sinä? Kiwi leipääni leiwottu on, ja siihen weitseni pilasin, weitseni, muisto isältäni. Sinun juones, sepän äkeä emäntä, tämä oli ja pistosanat, eilen ehtoiset, näin kostit; sillä purema ja pistospuheeni olkoon, misjä orjana mua katsellaan. (Biskasee leiwän pois). Tyhmästi kostit, mutta paha oli tahtos toki mua kohta, sinä Hiien portto; mutta koston wannon kostoja vastaan. — Paimen itse karjanja pedoksi nyt muuttuu, ja naudoistasi, Ulman emäntä, ei sinun enään sarweakaan näkemän pidä. (Biskasee konttinsa metsään). Kaitsemisestä jo tarpeeni sain ja wirkani hywästi jätän. — Tämä päivä, tätä ennen niin pitkä, nyt ehtoosen kiirehtii kuin nuoli ja päättyy pauhinalla. Juones, Pohjolan tytär, nämät heftet lyhenji ja tyhneyden kuusan myrskyn kohinaksi muutti; sillä ennen iltaa on karjas häwitetty ja ilowalkeana huonees loistaa. — Tämänmoista jotain toiwoin, ja olkoon niin, kuin waan ilman äärtä on. Hyvä tahi paha, yhtä kaikki! — Sos loihitia taitaisin, niin metsän petoja joka tuulesta saattaisin tänne ja aterian heille rakentaisin. (Ajatar tulee). Ken sinä, jonka muoto niin hurja on ja häwyttö?

Ajatar. Se, joka toiwos täyttää taitaa.

Kullerwo. Mitä toiwoin?

Ajatar. Metsän petoja tänne.

Kullerwo. Miksi?

Ajatar. Karjan surmaffi -ne saisit, että's naisen pillan maffaisit, joka kiveä sun antoi leipänä kanta.

Kullerwo. Jotain tietävän näht. Mistä olet, mikä nimes on ja toimitukses?

Ajatar. Ajattareffi mua kutsutaan, asuntoni wuorten winkalo on ja wirkani: ihmisiä wainoa. Lempo ja maahiset mua palwelewat, ja heidän awullaan woin paljon matkaan saattaa.

Kullerwo. Sinä Hiien heimoa olet?

Ajatar. Emoni isä ankara Hiiji on.

Kullerwo. Sukua näin suurta, niin ehkä olet harjaantunut loihittimisessa. Tee mitä taidat, noidu tänne kaikki metsän pedot, ja mäsjätkööt farjasjani!

Ujatar. Sen kohta teen, mutta elköön pysäykö kostos siihen, waan wanno minulle, ettäs Ilmarisen koko perheen hämität!

Kullerwo. Wannoisinko sinulle, ämmä? — Mutta totuus on, että sepän huoneen jo itse polttaa päätin. Sen tänä ehtoona teen, mutta werta en toki vielä laske. (Sinipiika tulee wafemmalta). Ken tulee tuosja? Ken olet sinä houru, joka kannat muotoa näin armasta ja hymyelet niin makeasti mailmalle, jonka menoa wiisaan kiroa täytyy? — Pois tämä muoto, tytöseni! se ei maksa waiwaa, usko minua, ei maksa se waiwaa.

Sinipiika. Murhetta nähdesjäni, sen muodon kannan, mutta iloitsenpa, koska täällä iloa hawaitsen.

Ujatar. Wiekotustaan kawahda: se muoto niin wiaton ja wakaa, se wiisaan pettää. Poistaa tuo sinun täytyy.

Kullerwo. Sen teen, mutta empä toki sinun kästystä, ilkeä Ujatar. Kuuletko, että wallasjasi olen tai että edes suosistat huolin, waikkas mahtawakin olisit? (Sinipiikalle). Kuitenkin olet sinä, imelähuulinen impi, mulle vielä wähemmin armas ja parasta, ettäs siirryt meistä pois; mutta mielin kuitenkin kysyä, ken olet ja mikä wirtas on?

Sinipiika. Metsola kotoni on ja sinä myös wirkaani harjoitan. Minä waeltajalle hywiä neuvoja annan, eshynelle osoitan oikean tien ja murheellista lohдутan.

Kullerwo. Impi, sun elämäs on autuus.

Ujatar. Hän kiemailee, kiemailee.

Sinipiika. Kullerwo, vielä waljeta taitaa kohtalos synkeä yö; sentähden mieles masentua anna ja kuule mitä sanon!

Kullerwo. Myöhään tulit, Hawulinnan impi, myöhään.

Sinipiika. Ellös toiwoa kadottaako. — Kiurun wiserhyksen korkeuden kumosta kuulet, malta se merkki!

Ajatar. Korpin raakumisen nuoren jyrkältä kuulet, malta se merkki!

Sinipiika. Korpin ääntä en hymärrä, mutta pieni kiuru sanoo, että Kullerwon onnen tähti vielä kiiltää taitaa.

Ajatar. Kiurun ääntä en hymärrä, mutta musta korppi sanoo, että koska lumivalkeaksi hän muuttuu, silloin kiiltää Kullerwon onnen tähti.

Kullerwo. Hyvin ennustettu, Ajatar.

Sinipiika. Kullerwo, sun isäs ja emos, he elävät vielä.

Ajatar. Sen valehtelet.

Kullerwo. Sinä huono tietäjä.

Sinipiika. Ilkeä vaimo, joka pahundeista iloitet!

Ajatar. Totuutta haastelen ja wihaan wanhetta, joka kielestäs wirtaa.

Sinipiika. Minä en valehtele.

Ajatar. Sen teet, sinä maifaiwewa wauwa. Jos tah-toisin, niin tuulen kierroksissa sinun puhaltaa taitaisin aina Lapin tuntureille.

Sinipiika. Siihen puuttuu sinulta woimaa.

Ajatar. Elös wihaani kiihoitelko.

Sinipiika. Sitä en pelkää.

Kullerwo. Miitanne katkaista tahdon. (Ajattarelle). Sinun palvelukseeni otan, mutta eron tämä toinen saa. — Lähe tästä, nuori nainen!

Sinipiika. Oman onnes tähden tee se itse pian, kii-rehdi tästä koillista kohden, kunnes ehdit järwelle, joka Kalalam-miksi kutsutaan! siellä asuwat isäs ja äitis.

Kullerwo. Tiedä, neito, että hymmenittäin talwia sitten tuiskunut on ja kesiä wiheriönnyt, koska he tuhaksi ja tomuksi tulit. Kalman kankaita he parhaallaan samoilewat.

Sinipiika. Sama aurinko, joka meille paistaa, paistaa heille myös, ja heidän asuntonsa on pieni mökki kuusistossa Kalalammin partaalla.

Kullerwo. Mutta furma heidät kohtasi tulesja ja lieksisjä. Kuuletko mitä sanon?

Sinipiika. Tulesta he pelastuivat kenenfään tietämättä ja pakeniwat erämaihin, jossa vielä elävät.

Kullerwo. Tuska ja kuolema! Oisiko se totta? He eläsiwät vielä! — Mutta olkoon niin; en tahdo heistä tietää, en tahdo. Ei kelpaa enään tämä maa päiväpaisteelle sille, se pimeyttä, sadetta ja myrskyä tahtoo, koston myrskyä, ja sade olkoon werenwuodatus, koska rosmona metsän pimeydestä käyn. — Jätä meidät tyttöseni, ja elä tarinoillas kostoani pilaa! Mene tiehes, walheen neito ihanasja haamusja!

Sinipiika. Niinkuin onnes, poistun sinusta nyt ainiaksi. Nyt wasta mies mieleton, kawahtaos Jumalten wainoa. (Menee).

Kullerwo. Raikki menkää, niin jumalat kuin sinä! Yksin öisillä ahoilla Suomen saarta samoilla tahdon, yksin niinkuin mäyrä, jonka huwitus pimeys on. (Ajattarelle). Mutta miksi wiuhyttelet sinä? Käy toimeen ja tee parastas; työsjä onmpi maffus.

Ajatar. Malta: jo ennen tuon pilwen wältyymistä päivän kaswoin edestä on Ilman karja surmansa saanut. (Menee).

Kullerwo (yksin). Miksi onmpi sydämmeni jaettuna vielä ja kahdakkelin haastelee? Mutta tästälähin kuulla tahdon wihan ääntä waan ja koston kuiskausta. Sepä sopii hänelle, joka päättännyt on jättää pirttien suojan ja metsiin asumaan mennä, jossa ystävänjä ainoa on loimottawa nuotiomalkea. Siellä me kuin weljet toinentoijemme kättä kististelumme, koska talwen myrskyt käy ja taiwaan tähdet wälkkyh. Metsäsjä asua tahdon; kontoni shwä maan powesja ja walkeani kuusen juurella nua talwen kylmistä suojeleman pitää. Niinpä asuntoni tästälähin; ja koska lakeuksilla näyn, niin kauhistufoot. (Nyriffi tulee kiiruulla).

Nyriffi. Oletko tämän karjan paimen?

Kullerwo. Se olin, mutta hetki fitten tämän wiran annoin pois.

Ryhriikki. Kellen annoit sen?

Kullerwo. Mattarelle.

Ryhriikki. Ellös juonitelko. Tämä karja, sen tiedän, on Ullarin ja sinä hänen paimenensa, mutta et nautojesi awuffi riennä, waikka näet, kuinka pedot heitä ahdistawat. Mies, miiksi seisot tässä niinkuin ei mitään tapahtuis?

Kullerwo. Wiisautta itselleni kokoon.

Ryhriikki. Tätä kofoesjas kohtaa Ullaria wahinko näin ankara.

Kullerwo. Wahingosta wiijaaksi tullaan.

Ryhriikki. Oletko järjetön, mies? Käy kanssani, ja pe-
loitetaan pois nämät pedot; yksin en rohkene heitä lähestyä,
koska on heitä noin hirweän paljon. Katsos, kuinka iskee sufi
hampaansa Ryhydön kurkkuun tuossa. Nyt lehmän kaataa, nyt.

Kullerwo. Tästäälähin, joutuisinko vielä paimeneeksi, tie-
dän, kuinka estän tämänlaisen pahan.

Ryhriikki. Kuinka?

Kullerwo. Etten toisten falli hänen noin iskewän ham-
mastansa lehmän kurkkuun.

Ryhriikki. Etkä tee sitä nyt?

Kullerwo. Ensin leikin nähdä tahdon, ja ompa se haus-
kaa. Kuules tätä pauhinaa!

Ryhriikki. Se sinua huvittaa?

Kullerwo. Sydämmestä. — Mutta ken olet sinä, joka
tähän ilmestyit niin kiltisti kieltä pieksämään?

Ryhriikki. Ryhriikki on nimeni.

Kullerwo. Terwe, metsän ankara jumala! Näin wähäi-
nen ja killisilmä?

Ryhriikki. En ole Ryhriikki Tapion poika, waikka nime-
änkä kannan, joka pilkoilla onkin minulle annettu — mutta
yhtä kaikki — waan olen linnustaja Ryhriikki, ja totinen ihmi-
nen niinkuin sinäkin.

Kullerwo. Lähe sitten ansahilles ja terrentarhoilles ja minut hffin jätä tähän karjani kanssa.

Nyhyrikki. Katjos, ei ole sinulla nautaa ainoakaan enään, kurja paimen!

Kullerwo. Lähe pian!

Nyhyrikki. Minä lähen. Ethän, hyvä ystävä, minua selkään pane, waikka wähän nuhtelinkin sinua? Mutta siinä tar-koitin sua kohtaan hyvää.

Kullerwo. Hyvä! Käy käpälämäkeen, jos elää tahdot?

Nyhyrikki. Jos elää tahdot? Mitä tarkoitat, mies uljas ja iloinen? (Stseff). Whaijelta hän näyttää ja pian ihmeitä kanssani tehdä taitaa. (Ääneensä). Ethän minua selkään pane, waikka tyhmyhdesfäni sinua äsken wähän soimasin?

Kullerwo. Sinä mieleni winmaat.

Nyhyrikki. Kuuleppas, mies, mitä sinulle ilmoitan: Erämaassa elävät vielä isäs ja äitäs. Minä tiedän sen, mutta elä Jumalan tähden sano Untolan kimmolle, että kuulit tämän minun suustani.

Kullerwo. Tahdotko mennä? (Nostaa ylös suuren kiven maasta ja wislasee sen Nyhyrikin perään, joka pakenee juosten). Kiitä jalkoosi nopeutta, ettäs pelastuit, sun muuten tämä kiwi luonnottomaksi aineeksi runtonut olis. — Nyt Ilman kartanoa kohden päiwätyötäni päättämään ja siitä suorasti Untolaan käy kostoni tie. (Menee).

Näytelmälaitosten muutos.

(Ulkopuolella Ilmarin huonetta, joka seisoo vasemmalla; perällä näkyy kunnaita, laaksoja ja järviä. Ilmarin emäntä tulee huoneesta).

Ilmarin emäntä. (Yksin). Lähesty jo ehto, kuusi mustenee ja mänty mäellä tuolla haarmana haamuna seisoo; tämä, pilwisenä päiwänä, merkki paimenella on, että ilta lienee. Mutta miksi wiipyy paimenemme tänä ehtoona? Korwen

rannalla jo torvensa kaitsemaan pitäis ja kilisemän kellot. (Eräs nais-palwelijoista tulee oikealta). Karjaamme, tyttöni, ei kuulu, waikka ehtoofsi jo hämärthy.

Palwelija. Pilwet päivän himeäfsi tekivät ja sentähden ei malttanut paimen kohta yön ja päivän rajaa.

I:n emäntä. Rowin toki tänään paimenta pilkfasimme, koska saatoimme häntä kiveä kantamaan. Tämän tähden hän ehkä mielellä kyllä katkeralla ensimmäisen päivänsä paimensi.

Palwelija. Kielenä tähden ei ansainnut hän muuta. — Mutta ken tulee tuossa? Nyhriffi, se kerkeä-jalkainen. (Nyhriffi tulee oikealta).

Nyhriffi. Terweys ja rauha Pohjan kaunoiselle!

I:n emäntä. Sinä metsästä tulet ja olet kenties karjani nähnyt, jota Kullerwo kaitsee?

Nyhriffi. Hän koreasti kaitsee, kaitsee niinkuin wuohi huhtaa. Nähyh kuin metsän petojen kanssa olis hän yksissä tuumissa surmaksi karjalle.

I:n emäntä. Onnettomuutta aawistan. Nyhriffi, sinä haastelet kuin olis tapahtunut joku wahinko.

Nyhriffi. Wahinko suuri, sen itse näin.

I:n emäntä. Mitä näit?

Nyhriffi. Kuinka sudet komean karjas häwitivät.

I:n emäntä. Ei huvita se wale.

Nyhriffi. Pian pitää sanani toteen käymän: yösen lähestywän näet — nyt aurinko itsensä näyttää, mutta juuri wai-puesfaan mäen taakse tuonne — mutta karjastas et yhtään nautaa vielä näe.

I:n emäntä. Täythyko uskoa mitä haastelet? Wahin-gon tämänkaltaisen poistakoon pilvien jumala! Kuinka sanoit? Kaikki karjani hämitetty?

Nyhriffi. Ei ainoatakaan henkiin jäänyt.

Palwelija. Mutta seuraisihan karjaamme paimen; missä löytyi hän petojen päälle karatesja?

Nyhriffi. Surri wieresjä, mutta katsellen riemulla werristä leikkiä. Jos olisi kansjani hän apuun kähnyt, niinkuin tahdoin, niin huiskahtaispa vielä monen hatafarwen häntä; mutta se tulenruoka ei paikastakaan liikahtanut, waan käänsi pikkaksi mitä hänelle haastelin. Jffin en rohjennut petoja lähestyä, koska oli heitä lukematon joukko, waan täytyi minun katsella kuinka naudat surmattiin. Minä kiljuin kiukuissani hänen edesjängä, haukuin hänen päästä kantapäähän asti ja yrittin jo panna häntä selkäänkin, mutta onnekseni äkkäsin hänen monta wertaa wahwemmaksi minua. Noin korkean kiwen, uskottenko? noin korkean kiwen hän maasta tempasi ylös ja nalkasi perääni, mutta Ukolle kiitos, joka minulle syntyesjä antoi näin norjat jalat.

I:n emäntä. Kadottanut siis olen wiljani kultaisen! Kaitki surmansa saaneet, Nyhriffi?

Nyhriffi. En ihmettele, että murhe sinun saawuttaa. — Kaitki surmansa saaneet; ei auta.

Palwelija. Misjä näit tämän onnettomuuden?

Nyhriffi. Kumminkin penikulman matkaa tästä, Seunamäen ahoilla.

I:n emäntä. Wihoissansa karchoitti hän karjansa näin kauwas.

Palwelija. Mutta tiedä, jos walhettelet, niin sitä walhetta eipä sinun hyweksimän pidä.

Nyhriffi. Pääni sepän wäkiwasarata maistakoon, jos ei ole kaitki totta, mitä teille haastellut olen. (Kullerwon ääni kuuluu oikealta). Siinä paimen mutta misjä karja?

I:n emäntä. Misjä on karjani, mies, misjä on karjani? (Menee kiireesti oikealle).

Nyhriffi. Emäntäiseni, kuule, mitä wirkkaan: elä sanaakaan hänelle ilmoita, feltä asiasta tiedon fait, hän muuten pian lyö mun hengeltä pois, sen hän tekee. Sinäkään, tyttöni, et hiiskune hänelle mitään, että täytyi minun kannella päällensä. Hän on hirweä ja emmenkuin tiedämmekään, nyhlistää meidät

molemmat. — Hän tulee. Menen vähän werhoon, mutta astun esiin, koska parhaaksi näen.

Palwelija. Se uljas Nyyriikki!

Nyyriikki. Teet niinkuin fanoin, piikafeni: et mainitse hänelle mitään, mitä haastellut olen. (Poistuu vasemmalle. Kullerwo ja S:n emäntä tulewat oikealta).

Kullerwo. Hywin kaikfi.

S:n emäntä. Mihin saatoit karjani? Sano pian!

Kullerwo. Metsäsjä kuleksiwat mustakuonoiset, nopeasti parhaallaan maata warwastelewat, mutta ei kuitenkaan omilla jaloillaan.

S:n emäntä. Wastaa suoraan, mies!

Palwelija. Tiedä, että pieksäiset sinulla warteissa on.

S:n emäntä. Missä owat lehmäni, hatajarweni kaunoiset?

Kullerwo. Häntyrien maarusja nyt sufewasti liukkuwat; kyyti on heillä ilman maksotta.

S:n emäntä. Owat siis surmatut?

Kullerwo. Kaikki.

S:n emäntä. Onneton paimen!

Kullerwo. Onneton hän oli, sillä ikävä on elo Paimelassa, ja sentähden sen päätin riemun pauhinalla. Slosfeni katelin sitä leikkiä weristä ja nousiwat taasen rintani pallat.

S:n emäntä. Miksi teet syys suuremmaksi kuin se on? En usko, ettäs huolimatonna katselit, kuinka raateliwat karjani metsän pedot. Sano, että wahingon kohtaessa, lehmistä kshyt pois, niin koetanpa rangastustas liewittää.

Kullerwo. Toisin kuitenkin on asia: itse naudoillesi surman saatoin, ja että kaikfi niin pikaisesti käwi, siitä kiitän Ujartata, joka sudet kaikfista ilmoista karjaani joudutti; käsksytäni tämä tapahtui toki.

S:n emäntä. Sinä Hien heittiö, peikko, miksi tämän teit?

Kullerwo. Sinä kiukkuinen emäntä, miksi paimenesi leipään leivoit kiven? Mutta minätähden torelen tästä päälles, koska kaikfi onnekseni kääntyi?

Palwelija. Siis tulis sinun meitä kiittää, waan ei kos-
taa, koska sinulle onnen saatoimme.

Kullerwo. Kostosjapa onneni, juuri siinä, että näin
on käynyt: tästä jotain tehdä taitaan.

I:n emäntä. Mitä siitä tehdään, kohta sun näkemän
pitää. (Palwelijalle). Anna tieto Ilmarille, riennä!

Palwelija. Hän pajasja on, ja pian hänen tänne saatan.
(Menee oikealle).

Kullerwo. Hän tulfoon ja miehensä kaikki, wafaroilla
ja pihdeillä.

I:n emäntä. Orjako näin korskallee?

Kullerwo. Orja! Ellös mainittako sitä sanaa.

I:n emäntä. Miksi en, koska orjaksi merkitty olet ja
orjana ostettu?

Kullerwo. Puhees taitaa sokaaksi, hurjaksi mun saattaa.
Waijene, waimo!

I:n emäntä. Minä edessäsi waijeta? Häwyton! Miksi
karjani menetit, sinä willisusi, peto?

Kullerwo. Niin, kuin ei waan orja.

I:n emäntä. Orja, wiheliäinen orja!

Kullerwo. Tuli ja leimaus? (Työ weitsellensä I:n emän-
tää rintaan). Weitseni pystyy vielä.

Ryhrykki. (Suosten wafemmalta yli teaterin). Murha, mur-
ha! Tänne rientäkää! Murha! (Katoa oikealle. Palwelija tulee).

Palwelija. Ken huutaa murhaa? — Onneton hetki!
Emäntä tapettu on! Ken on tehnyt tämän? (Emännälle). Heräy
ja toinnu, nähtä vielä kerran mailmalle lempeät, siniset filmäs.
Mutta hän kylmenee. (Kullerwolle). Mies, sinun tekos tämä
on? (Työntäsee häntä wästen rintaa). Sinä pahahentki, sinä hänen
tapoit!

Kullerwo. Sen tein. Onko hän kuollut?

Palwelija. Kuollut, ijankaikkiseksi. Tässä tulee meidän
miehiä. Kientäkää! (Ryhrykki ja muutama Ilmarin miehistä tule-
wat oikealta).

Nyhrikki. Tuosja hän seisoo. Suomikaat hän ensin, sitten nyhlistäkää, tappakaat, niinkuin hän emäntänne tappoi. Karatkaat kiinni häueen kaikki yksimielisesti. Kas niin! Hyvästi löyhlyttäkää häntä.

1:n mies. Onneton, mitä olet tehnyt?

2:n mies. Sinä hänen murhasit?

Palwelija. Jääkylmänä makaa tässä Pohjolan tytär, jos häntä arvosja piditte, niin kuolemansa kostakaat. Ritukoon murhamiehensä, ritukoon, että mailma kauhistuu.

Nyhrikki. Mita mekösti häntä pieskää.

Palwelija. Miksi wiipyy Uмарinen?

Nyhrikki. Hän wiipyy lähteellä; toki näen hänen lähestyvän. Tuosja hän tulee.

Kullerwo. Mita on aikomuksenne mua kohta, miehet?

1:n Mies. Hywin ansaittu rangaistukses?

2:n mies. Rangaistus kova.

Nyhrikki. Ensin päivän pitkät pieksiäiset, sitten kuolema.

Kullerwo. En usko sitä. Pois! (Biskasee ätisti tykönsä miehet, jotka kiirivät nurin hänen ympärilleen).

Nyhrikki. Sinä riivattu, mitäs teet?

Palwelija. Enemmin voimaa tänne, enemmän voimaa ja väkeä!

Kullerwo. Ole huutamatta, neito; tässä minua ei kiviteta. — Laveammaltakin kostoni liekin taitaisin riehua antaa, mutta täksi kertaa olkoon tässä kylkiksi. — Nyt vapaa olen ja asetan tieni mihin mielin; se metsiin käy. (Menee).

Palwelija. Niinkö aunnatte hänen mennä?

1:n Mies. Mitä taidamme tehdä?

Nyhrikki. Se on Hiisi itse.

Palwelija. Tällä hinnalla ko pääsee emäntämme surmaaja, kauniin Pohjolan tyttären murhamies? (Kullerwon torvi kuuluu).

1:n Mies. Ken voi häntä hallita?

2:n Mies. Ei tämä wäki.

Palwelija. Mutta misjä owat joutsenne? Anpukaa se peikko, lähettäkää hartioihinsa tulinen nuoli.

1:n Mies. Metsän rannan hän ehtii jo ja katoa. — Tuosja tulee seppä itse.

Ilmari. Miksi tämä meno?

Palwelija. Nyt walita ja itke, Ilmari, koska kuolleena naiset löydät. (Ilmari ryhtyy emäntäänsä). Tämän teki paine-
nesi, Kullerwo.

Ilmari. Oi päivä hirmuinen! Väähylmä hän on, ja tämä on kuolema. (Kaukaa kuuluu Kullerwon torwi).

Palwelija. Mennyt lempeä henkensä on.

Ilmari. Mutta murhamies, misjä hän on?

1:n Mies. Pakeni kuin ilwes. Torwensa kaukana korwessa kuuluu.

Ilmari. Miksi päästitte hänen? (Tempaa ensimmäistä miestä kauluksesta). Sinä kirottu, sun paikalla mustalle Tuonelle wiskasen, ettäs sen rosmon laskit.

Palwelija. Malta, Ilmari, ja kuule: kaitin woinin he häntä hallita koetit, mutta peikolla oli peloittawa woima.

Ryhriikki. Totta haastelee tyttö. Hän talluffkoina miehet kimpustansa karisti ja juoksi matkoihinsa; ja tämä tapahtui niin pikaisesti, etten, pahasti kyllä, minäkään heitä ehtinyt apuun. Usko minua, Ilmari: ei ole häntä pilana pidettävä, sen tänäpäpä jo toisen kerran näin. Noin korkean kiwen hän metsänsä wiskasi perääni, koska ai'oin panna häntä selkään, siitä syystä, näet seppä, ettei käynyt hän kansjani lehmä-raukkoja pelastamaan petojen kynsistä.

Palwelija. Hirveästi tirkistellen, katsastelee maahan Ilmarinen. Oi päivää tätä, jona ikäwyyden saimme ikiwie-
raaksemme!

Ilmari. Siinä lepää, naiseni, alkaen kuolon pittää unta, josja awattiin etees Manan ääretön maa? Mikä muutös! Usken rehoittaen kukoistit, mutta nyt laastuneena makaat

tässä. Äsken ortteni alla iloisena emännöitsit, hyöreit ja pyöreit, mutta unohtanut olet nyt askareet kaikki. Pata tulella keittäjää wartoo, mutta missä wiipyy hän? Oi, missä wiipyy hän!

Palwelija. Tulisialta ja pöytäs äärestä on ilo jäähyväiset ottanut.

Ummari. Äsken lempeä ja tointa täynnä, nyt kuollut kappale, kiwi, maa ja multa.

Palwelija (istuu ruumiin wiereen ja itkee). Itke, Ummari, itke!

Ummari. Itken yön ja päiwät, ja elköön kesällä tällä pajastani nousko säkenöitsiwä sauhu; nyt lewätkäät palkeeni ja waikene alafimen helinä, koska naistaan itkee Ummarinen, itäwöitsee Pohjolan keltakiharaista! — Oi kaipaus ja murhe! nyt teitä wieraikseni terwehdin. (Menee huoneesensa).

Wäliwerho.

(Kalerwon huone Kalalammilla. Yö. Rimmo kutoo werkkoo pärewalkealla).

Rimmo (yksin). Huomena, jo ennen päiwän nousua, matkustan Ummarin taloa kohden ja Kullerwon johdatan uuteen kotiinsa, tänne sydänmaahan. Kiuisaksesi kowaksi nyt sepän naisen karjaa sinun kaitsea täytyy; sydäntäs tämä kiwistää, sen tiedän, mutta huonispäiwä pääsinpäiwäs on. Ei aawista isos, ei emos, ei kunnis sijares, että näitä kankaita vielä samoilet, enkä heille tietoa anna ennenkuin tässä katonsa alla seisot. Siitäpä riemu nousee, silloin ilon auriongon paisteen ja kynneltien lempeän saateen yhteen liittymän pitää. Silloin, Kalerwo, partas tarvitsee kuin haamanlehti myrskysä ja emäntäs ilon kyllyydestä walsentuu, ja murheenne sen perään, joka teiltä metsään eksyi ja, niinkuin näyttää, ainoaksi katoksi, lewentyvän pitää hänen kauttansa, jonka siaan saatte, hänen, joka teitä lähestyy niinkuin mies wuo-

sia sitten turpeen alle peitetty. — Mutta murhe raskas teitä painaa nyt, ja wäsymättä te metsät ristiin rastiin kiertelette, etsien sitä onnetonta. — Mutta järwelle nyt, werkkoani laskemaan, sillä ilma on lempeä ja tyhni. (Menee werkko olalla. Kalerwo tulee).

Kalerwo. Ei toivoa tyttärestä, en koreata Minikkiani enään nähdä saa. — Kowa onneni, kuin koira, miestä wainoo ja hänen löytää mihen ifänänsä kätkeji. — Erämaahan tänne pakenin ihmisten yhteydestä, pois werifistä melkseistä pahan weljen kanssa, nähtyäni poikani pienen kaatuwan ryhöwärten miekan alle; tänne pakenin, luullen rauhan täällä löytäväni. — Tosin mulle täällä tytärtä kaffi kaswoi, kuin kaffi riippuwa-lehtistä halawaa, ja heitä katsellesfain jo melkein unohdin menneet pahat; mutta juuri tämä ilo oli sen murheen lähde, joka kowin meitä painaa nyt, ja parempi, ettei yhtään tytärtä meillä ollut olis, kuin että toinen heistä näin temmattiin pois teille tietämättömille. — Niinpä täällä, tällä kämnenlewijisellä ajalla, joka milloin lyhyksi millon pitkäksi näyttää, mutta on toki lyhyt ja paha, ukkoa kiukkuinen kohtalo wainonnut on. Mutta arwettunut on pistokfista sydämmeni pinta ja arwista kowakfi kamartunut. (Kalerwon emäntä ja Kelmä tulewat).

K:n emäntä. Missä on hän, missä? Sano missä wieno Minikkimme on.

Kalerwo. En tiedä hänestä minä, mutta olisko sinulla syhtä luullakfesi tytön kotiin joutuneekfi?

K:n emäntä. Tiellä tullesfani keskustelin onnen kanssa ja kiiwaasti manasfin häntä toiwoni mukaan myöntymään. Häntä manasfin ja rukoilin saattamaan niin, että, palattuani metsästä, mua Minikki kotona wartoi. Niin tingin onnen kanssa ja tein niinkuin mieletön; toiwoni todekfi uskoin ja iloifena ja nopeasti, kuin pinokärppä pieni, juoksin kotoa kohden. Niin winmattu murhe leikkää hyö ja winmein leikkinsä todekfi päättää, niin katala tein ja tusfani enensin waan. En näe täsfä Minikkia, en lastani näe.

Kalerwo. Et koskaan häntä näe. Jos päästittin hänen pedot, niin ekkhneen kauhistukset lempeän luontonsa viimein toki menettivät.

K:n emäntä. Di tämän murheen sywyhttä!

Kalerwo. Sywä murheemme on, mutta walitus ei auta, koska jumalat meidät kironneet owat. Kowan onnen kohtaesja paras keino, syhdäntä kowentaa.

K:n emäntä. Kowentaa, ei, waan auki repiä tahdon syhdämmeni haawat ja koskena juoskoon weren ja khyneften wirta. Tuskaa himoittsen ja tulen powesfani tahdon kiihoittaa, kunnnes kaffi kartena kattoo, ja tämä oli äitin murhe, niin hän tyttätänsä suri, kaunoista Minikkiansa. Minikki! Mäti kakuu korwisfani äänes, joka pelastusta huuttaa, mutta kenkään sinua ei toki armahda. Misjä on nyt asuntosi, misjä pöytäs, patas ja walkeas, misjä olet nyt, nyt, haastellesfani näin, misjä olet, jos elon neste wielä suonisfasi juoksee? Ehkä huosutat paraitaa sammaleisella kuolinwuoteellas etkä wesipisarata janos sammuteefsi saa. Ehkä hourit myös, haastelet kiviien, kantojen ja puitten kanssa, ja anot heiltä liewitystä tuskalles, mutta turhaan. Di luonto niin lempeä ja tyhni ja kuitenkin niin lemmetön! Sinä kantaja tyhly, sinä armoton toufontamma, joka warsojas et imetä, waan omille rinnoilles heidän näänthä annat. — Di! murhetta tänfaltaista ei äitin syhdän kanna; sen alle pian wai-puu hän, jos päästöä ei tule. Pilwien hallitsia, tänne katsahda ja armahda pian!

Kelmä. Walituffes, emo, mieleni murtaa, kuolettaa.

K:n emäntä (syleillen Kelmää). Kuollaan, tyttäreni, men-nään maata wiheriän peiton alle, wasta siellä Minikin unohtaa taidamme. Di Kelmäni!

Kelmä. Kurja emoni!

Kalerwo (repien tukkaansa). Kirous, kirous ja pimelys wal-litfoon! (Kullerwo tulee).

Kullerwo. Ken asuu tässä?

Kalerwo. Koskue kirottua henkeä.

Kullerwo. Olloon heitä neljä. — Saanko hien wettä, kylmää wettä?

Kelmä (juosten isänsä turwiin). Ken ollee hän, hänen muotonsa on kauhea.

Kalerwo. Ole rauhasa lapseni.

Kullerwo (itseks). Tehty on kuolon työ.

K:n emäntä. Hourapäifeksi hän näyttää.

Kalerwo. Ken olet, mies, ja mitä etsit?

Kullerwo. Sinä murhamiehen näet; hän sinulta pisan wettä pyhtää. — Ystävät, kuinka kauwas on yö kulunut?

Kalerwo (itseks.) Hän kaiketi on järjestänsä. (Ääneensä.) Anna hänelle juoda. (Itseks.) Waroillani tahdon toki olla ja joka käännöstänsä tarkalla filmällä seurata. (Kelmä tarjoo Kullerwolle haariffoa).

Kullerwo (tuskin maistettunsa wettä, panee haarikon kiivaastt kädestänsä pois. Itseks.) Murhasin sen kaimiin, jonka otsa kajaasti kuin aamun koi ja keltakiharansa hartioillaan pöyhryelit, koska käännähtelivät kaswonsa kelmeät. Lumivalkea joutsen laineilla uiskenteli, ympärillään kultakeltainen poikais parwi. Kahdekski onnen kumnaaksi powensa kohosi ylös ja hän, joka päänsä sinne kallistaa sai, hän houraili hekumassa autuitten. Pohjan neito, sun murhamiehes nyt wasta kaunetes muistaa ja siihen rakastuu, mutta myöhään: sen kuwan, jota mielesfään hän ihastelee nyt, särki hän omalla kädellään, eikä nähnyt, houru, mikä kalles se oli, mikä autuuden lähde. — Niinpä tapahtui, jos en unta näe. Olisi niin! Mutta heräyksisä seison tässä, waikka mieli ei entisellä mitalla nyt aikaa mittaillee, waan hirmuisesti kaikki pidentää. Mitä ehtoolla eilen tapahtui, sitä muistelen, sitä hetkeä weristä, kuin muinaista asiaa hämärhydesä menneen ajan.

Kalerwo. Mies, sinä Tyrjösen huoneesä olet. Mitä etsit?

Kullerwo (itseks). Sama aurinko, joka silloin länteen nukkui, makaa vielä, mutta nostaa kohta kirikkaan otsansa ja

meitä tervehtii. (Ääneensä). Sinä kaiketi mielipuoletki mun luulet?

Kalerwo. Niin luulin, mutta järjeä osoittaa toki katsantosi. Ken olet? Joka kattoni alle astuu, asiansa sanokoon ja mitä miehiä hän on, häntä muuten kohtelen kuin ryhväriä.

Kullerwo. Murhamies olen, niinkuin sanoin.

Kalerwo. Kenen murhamies olet, sinä onneton?

Kullerwo. Kaikki tahdon sinulle kertoa, koska yö niin pitkä on; kaikki sinulle kertoa tahdon. — Naisen kauniin murhasin ja tapahtui tämä illan ikävässä hämärässä, ja ehtoruskosta ehtoo ruskosta fillon paistoiwat idän nuorien tutkaimet. Sen hetken muistan. Ja nyt sun kuulla pitää kenen murhasin; niin kaikki sulle ilmoittaa tahdon. — Mutta yöseen kiivaasti käynyt olen ja jos laskitit kätes otsalleni, niin hohteen tuntisit.

Kelmä. Isäni, tätä miestä kawahtakaamme.

Kullerwo. Te turhaan minua pelkäätte. — Mutta sanoakseni sinulle kenen werisesti tapoin, niin oli se Pohjolan tytär, seppä Ilmarisen kaunis emäntä.

Kalerwo. Pohjolan tytär!

K:n emäntä. Se kuuluisa Pohjolan neito, niin hyväksi ja ihanaksi huuttu?

Kelmä. Hänen murhata taisit?

Kullerwo. Niin tapahtunut on.

Kalerwo. Sinä peikko! Paikalla kostaisin naisen kuolon, sun miekallani maahan naulitsisin, jos en uskoisi, että kiivaudessa teit tämän työn ja jos en näkisi mielesi lewottomuutta. Kurja mies, mitä olet tehnyt?

Kullerwo. Kuuma tuska! Wierastanpa vielä kantaakseni werenwuodattajan sydäntä, mutta aikaa woittain ehkä käwisi se päisni, tottumuksen ihmeellisen woiman kautta, näetkös. Mutta sen tiedän, ettei ole nyt laitanani oikein; yöseen metsiä kulkunut olen, wäsyneenä seison tässä nyt ja odotan päivän nousua, mutta kauwan wiipyy kelmeä Roi, joka meille aamusta tiedon

antaa. Toki luulen, että tuolla idässä toisella puolella kunnasta tuossa, hän jo pyristelee siipiänsä.

Kalerwo. Nousewa kuu se on, nyt on meillä puoli-yö.

Kullerwo. Loppua ei tule yölle tälle: tuon walleuden siimon jo aamun koitteeksi luulin, mutta nyt, sanot sinä, on puoli-yö vasta. — Mutta tieni jatkaa täytyy.

Kalerwo. Mihin waellat?

Kullerwo. Enpä tiedä; kotoa ei miehellä ole.

Kalerwo. Mikä nimesi on ja mistä olet syntynyt?

Kullerwo. Kullerwo on nimeni.

K:n emäntä. Kullerwo!

Kalerwo. Waimoni hämmästyh kuullessaan nimen, joka on meille rakas ja tuttu.

Kullerwo. Ken olet sitten sinä, joka asut tässä erämaassa?

Kalerwo. Nimeni Tyrjönen on.

K:n emäntä. Sinä onneton, nuori mies, ken oli sin isäsi?

Kullerwo. Kalerwon poika olen.

K:n emäntä (itseks.) Rauhistus ja kuolema! Mutta tämä mahdotonta on.

Kelmä (itseks.) Hallitsia pilvien, mitä haastelee hän?

Kalerwo. Kalerwon poika? Sinä häwyhön, sinä riiviö, miksi tämä juoni, ettäs kuolleen haamusja kummittelet? — Tapausten kuullut olen: Kalerwon poika surmattiin ynnä isänsä ja äitinsä kansja.

Kullerwo. Mutta surma ei häntä toki fillon käfittänyt, waan temmattiin hän kuolon kidasta, orjaksi Untolaan wietiin ja merkki tämä wielä otsaansa painettiin.

K:n emäntä (itseks.) Minä tufahdun.

Kalerwo (emänällensä). Matteles, että olis hän poikamme ja lähestyhy meitä käfillä tahrattuina Pohjolan ihanan naisen mereen.

K:n emäntä. En tahdo sitä aatella. Minä tufahdun ja näännyn.

Kelmä. Mutta kaikesta tästä ei Kimmo meille sanaakaan haastellut ole.

R:n emäntä. Ei, sitä ei hän ole tehnyt, ja siis walehtelee tämä mies, tahtoo meitä pettää. Asian meille Kimmo ilmoittanut olis.

Kalerwo. Kawala kettu, nyt aikees hymnärrän: Mua tahdot ansaan wiefotella ja wiedä saalis kiuikkuisen Unnon kynsiin; mutta erämaan kontion kohtaas tässä, jonka nahka pitää sinulle kaalliiksi tuleman. Koetetaanpas, mies.

R:n emäntä. Kalerwo malta että taitais hän, oi jumalat! oma poikamme olla. Kalerwo, ne filmät ja ne hiukset pientä Kullerwoamme muistuttawat.

Kalerwo. Waimo, minä pelkään, että niin on ja taidan tuskin hengittää ja hylmä hiki otastani kihoo.

R:n emäntä. Näköni pimentyy, enkä tiedä misä seisoo, mutta kaiketi uneksun, uneksun.

Kullerwo (itseks.) Mitä sanoo tämä waimo? Hän ilmoitti jotain uumousta, että taitaisin poikansa olla. Maa ja taimas! Nyt immen puhe metsästä muistooni joutuu. (Kimmo tulee). Kimmo, nyt taidamme toinontoistamme kädestä ottaa. Emmekö firow näitä käsiä? Mutta sano minulle keitä nämät owat.

Kimmo. Sinäkö tässä? Taidanko uskoa mitä näen?

Kalerwo. Tunnetko miestä, Kimmo?

R:n emäntä. Sano pian!

Kimmo. Hywin hänen tunnen: poikanne, Kullerwo, hän on.

R:n emäntä. Kullerwo! (rientää spleilemään Kullerwoa).

Kelmä. Korkeuden jumala!

Kalerwo. Kaikesta nyt lopun tehköön kuolema!

R:n emäntä (wetäen itsensä äikisti Kullerwoista pois). Mutta miksi sinun murhamiehenä kohtaas, minä onneton! Mikä aika meillä wuorokaudessa nyt, yö wai päivä? En nyt tiedä koska uneksun ja howin ja katkerasti unisä sydämmeni kärssi. Tulta iskeilewä jumal', miksi tämä hetki, joka olis meille tainnut soma

kohtaus olla, mutta murheen äärettömän toi? Missi häntä enään, pilvien Pitkäinen, luoksemme wiskasit, kos'ei hän iloa saattanut meille? Tuli hän, jonka tuleman ei enään pitänyt olis, mutta eipä tullut hän, ketä warroimme; niin metsään tyttäreni ihana kuoli, kuolosta poikani palasi, mutta murhan haamulla, että kauhistuen häntä katselen. Tuli siis mies „turpeen alainen“, mutta ei heimonja iloksi hän tullut. Ja koska tapahtui ennen niin ettei kuollut mies emonsa riemuksi takaisin tullut?

Kullerwo. Niin olet mun äitini? Terwe!

A:n emäntä. (wälttäen Kullerwoa). Ellös mua lähestykö, poikani hirmuinen.

Kullerwo (kääntyen Kalerwoa kohden). Sänä sinä? Terwe, kunnioitettava mies! Tässä on poikasi.

Kalerwo. Pois! En tunne sinua; mutta jos jäästää tahdot tätä harmaapäistä, niin riennä tästä matkoihis ja tätäkohden ellös koskaan kääntykö. Tee se ja fiiruusti!

Kullerwo. Tässä minulle sifar? Terwe, neito, terwe!

Kelmä (wälttäen Kullerwoa, joka aikoo lähestyä häntä). Di weljeni! elä tule tänne; sinä olet minulle kamoitus.

Kullerwo. Kimmo, tämä taitaa mielen pyöryttää ja riiswata. (Itseks.) Poika, orwoksi jäänyt, vuosikymmenien kuluttua isänsä ja emonsa kohtaa taas, mutta eiwät tunne häntä enään, ei siittäjänä eikä kantajansa armas, waan owen hänelle osoittawat, kärkein hänen kauwas siirtymään. Se ehkä nyt on parhain tehty, ja sentähden rientää tahdon. (Wenec kiivaasti ulos).

Kimmo (itseks.) Woi minua! nyt wiipymyistäni alati firota täytyy.

A:n emäntä. Kalerwo, ken oli tämä mies?

Kalerwo. Ei muistella häntä, waan niinkuin hän huoneestamme katosi, niin kadotkoon hän mielestämme myös.

A:n emäntä. Pojaksemme hän itsensä sanoi, se oli hän myös, se Kullerwo oli. Minä kuolen jos en enään häntä nähdä saa. (Kullerwo tulee takaisin).

Kalerwo. Di, tuosja tulee hän!

Kullerwo. Kimmo, minä aion tästä waelttaa pohjaa fohden.

Kimmo. Di Kullerwo! mitä on nyt sinulle tapahtunut?

Kullerwo. Minä kuullut olen, että elävät ijäni ja emoni vielä ja että asuntonsa tässä on, liekö se totta?

K:n emäntä. (kiirehtii syleilemään Kullerwoa). Armas poikani, tule helmoishini? Tule, tule rinnoilleni ja lepää siinä yhtä hellästi kuin ennen! Howaa howempi se emo, joka poikansa hylätä taitaa, ja minäpä olin näin armotoin. Mutta tiedä, koska puolestasi käännyin pois ja lätesä tyhjää haperoita annoin, niin sillonpa pakastua sydämmeni tahtoi. Mutta ole nyt terve tultua! Kullerwoni! Terve kaunohiukfiseni!

Kullerwo. Olet toki lempeä ja armelias.

K:n emäntä. (aina syleillen Kullerwoa). Kaunis olit lasna, kaunis miehenäfin olet. Toki seisot vielä ikäsi aamupäiwässä, se on se soma aika nuoruuden ja miehuuden välillä. — Mutta moi tuota merkkiä tuossa! Tunnoton, häijy Unto, missä rumis- tit poikani muodon näin?

Kullerwo. Siitä merkistä kiusani kotoisin ovat, joita ei sylimikään poista enään.

K:n emäntä. Kullerwoni!

Kullerwo. Hiiteen tämä syleileminen ja mairitus! Sitä ei ansaitse murhamies. Erotkaat, ja lähde matkaas sinä!

K:n emäntä. Eikä toisin arvelemme?

Kullerwo. Pois peto, murhaaja pois?

Kimmo. Kenen hän murhannut on?

Kullerwo. Kimmo, nyt keskellä kahta tulta seison: yksi riutuwana hämärtyncestä taimaanreunasta läikkyh, ja mieltäni kuluttaa sen ikävä kuume, toinen tässä muu jofeudella lyö, etten oikein tiedä kuinka mailma nyt seisoo.

Kimmo. Mutta kenen murhasit?

Kullerwo. Dytären Pimentolasta.

Kimmo. Nyt Hiien henki wallinnut on ja parastansa tehnyt.

Kullerwo. En tiedä mitä henki; mutta orjaksi myyty, paimeneen pantiin mies ja kivi leipäänsä kätettiin, jonka pilkan tähden saatoin karjan petojen kitaan, ja kiufusta kuohuwalla powella, kotihin kiirehdin. Kohtasi mun pihalla emäntä kiivas ja, tapauksen kuultuansa, kowin päälleni ärhenteli, mua orjaksi mainiten. Tästä mieleni pian tulta iski ja koska hän taas mulle antoi tämän häpeä-nimen, niin weitseni rintaansa löin ja henkensä heitti. Sillon metsään pakenin ja samalla retkellä seison tässä nyt.

K:n emäntä. Murheellinen tarina.

Kimmo. Jos eilispäivän nyt takaisin saisin!

K:n emäntä. Kimmo, miksi et ennen meille tietoa hänestä antanut?

Kimmo. Huomenna aikeeni oli lähteä häntä saattamaan Ilman talosta tänne, mutta ennätti mua ankara onni.

Kullerwo. Olsit tämän eilen tehnyt, niin käteni nyt puhdas olis ja riemu pauhais näiden ortten alla; mutta näinpä nyt käynyt on. Tänne erämaahan mulle rakettu oli soma onnen laukas, josta en tiennyt ennenkuin iäkki olin sen ohitse mennyt, sillä tähän en enään mahdollinen pysymään ole. Toki katsah-telen vielä taakseni sitä kätettyä laaksoa, jonka pian näöstäni katooman pitää; sitä katsah-telen hetken vielä: Mämätkö emoni kaswot, jotka, täällä metsän synkkyydessä, eteeni ilmestyit? So tuntui mulle tämä kuin aamuwalo keskellä syhyshön pimeyttä, josta hämmästyin. Terwe emoni ja terwe isäni myös! Nyt yhtaikaa teitä terwehdin ja hyvästi jätän, sillä kohta tieni jatkan ja teistä kiirehdin kaukamattoilleni ja ei pidä teille enään ehti-män Kullerwoosta sanomata linnunkaan. — Wiimyn vielä, mutta kohta lähden.

K:n emäntä. Kullerwo, eikö tämä puheensa tulifateena lankee powesi päälle? Miin tahtoisin uskoa. Di! awaa se sitten ja ellös omaks kiufukseksi sydäntäsi karaisko. — Karjan poikani isä, muista eloansa tufelaa, niin etpä suinkaan niin kowin töi-tänsä tuomitse. Usko minua, mitä hän tehnyt on, sen on hän

mielensä minnassa tehnyt ja katuu sitä nyt. Nyt seisoo hän tässä hiutkilla rewityillä ja murheellisella muodolla. Mutta on tämä sama muoto, samat filmät siniset, jotka vuosia lähes kaksikymmentä sitten mua vastaan rinnoiltani katsahtelivat ja samat feltaiset kiharat, joita silittelin silloin ja autuudesta sydänmeni löi. Mutta hänenpä kadotin ja kauwan häntä nurehtien kaipaasin ja Tuonen asujameksi hänen luulin; kuitenkään kasvonsa hänen näin, näin eräänä waijuna yönä, mutta pianpa hän katosi taas ja katosi ainiaaksi. Mutta että hän niin pian filmistäni joutui pois, sentähden kuolla tahdon. Ett'ei kauvemmin suotu mun syleillä poikaani, etten hohdetta lempeni päällensä hengittää ehtinyt, sentähden lafastun ja kuolen.

Kullerwo. (peittäin filmänsä). Hän pysähtyköön huoneeseemme, hän pysähtyköön! Niin kowaksi ei karfaistu ole vielä sydänmeni, ettei se, näin ankarasti liikistettynä, wuotais. — Tule, Kullerwo, että sua syleillä saan. (syleilewät).

Kolmas Näytös.

(Metsäinen tieno. Kullerwo, keihäs kädesä, tulee).

Kullerwo. (yff.) Enhän menesty isäni huoneessa: werkon kutominen mulle ei mieluista ole eikä kortistossa, järwen tyhneellä pinnalla, onkea huikeilla ja salakkoja lippellä ylös. Nämät asfareet mua waiwaa kuin hätärä-filmäistä karwas kaasu ja sauhu. Sentähdenpä kyhjän pahteesta nyt karfasin karhukeihäs kädesä; mutta eipä toki suuresti mua haluta täällä kiertellä kontion jälkiä etsien. — Häwitys ja kuolema! Oi! olis tämä keihäs Ukon wafama ja minä pitkäisenä pilwen partaalla istuisin, niin tietäisinpä työni: kulowallean hurjan ympäri mailmaa sytyttäisin, jyristen kufistaisin taimahat maan helmaan, ja sywyteen kaikki waijuisimat wiimein. Niin lafetta tekisin ja ilman herrana waltaistuimellani istuisin noilla tasaisilla tantereilla. Niin juuri. Mutta milsi tämä? Mitä laifesta tästä? — Ei

antunutta jumalien, ei kirottuin öitä Tuonen tulifilla paateroilla eikä näitä päiviä täällä, vaan kaikesta loppu! Mitättömyys paras, ja kaikki antaisiin jos jaisiin tyhjyyden. — Mutta onpa kenties laita, ettei päätykkään tiemme kalmistoon, vaan juoksee siitä vielä äärettömiin mailmoihin, ja orjan, merkittynä, myötä seurata täytyy niin kauwas kuin kestää. — Mieleni kärsii tuosta illan synkeästä hämärästä, joka metsäin tutkaimilla äänetonnä lepää; sillä tydyttihän kohtalo kova eloni wirran, tielle wäärälle sen käänsi, johdatti sen ahtauksiin, joissa nyt se reutoilee, turmellen niin itsensä kuin mantereet; mutta ryntäköön se eteenpäin kunnes hävityksen kallan viimeisen hän ehtii. (menee).

(1:n ja 2:n paimen-ukko tulewat eri haaralta).

1:n Paimen. Mies, misä werkastelet?

2:n Paimen. Towerini, minä ihmeen näin, näin Tuulikin, Tapon tyttären, ja tästä syystä, armas towerini, olen sekä iloinen että hämmästynyt.

1:n Paimen. Kurja mies, wiistoon, luulen minä, on taas aivos fierretty, koska senfaltaista haastelet.

2:n Paimen. Hänen totifesti näin.

1:n Paimen. Tuulikki itseänsä sinulle näytteli? Hän sitten yhtäläinen töllö olis, kuin sinäkin. — Mutta nyt ei ole aika hullutella, vaan mene ja vastaa lehmät tänne tuolta forwen rannalta.

2:n Paimen. Sen olen jo tehnyt, niinkuin näet. Mutta, hywä weli, usko mitä sanon. Hänellä oli musta hame punareunaisella miehustalla, lumiwalkeat paidan-hiat ja hiukset pelawankarwaiset. Korea tyttö! Sa tiedätkö mitä hän teki? Poi mieli puolaimia aholla, tuosja juuri likellä tietä.

1:n Paimen. Voi Tuulikki; kyllä tiedän, kuka hän oli; wai Tapiolan Tuulikki. Thyjösen tytär hän oli, sinä hohko; Thyjösen eli Kalermwon, sillä onpa äsken saatu tieto siitä että hän, joka itsensä Thyjöseksi kutsuu, on Kalerwo, Untamoisen weli. Hänen tyttärensä aholla näit.

2:n Paimen. Ehkä maltat toli asian wäärin.

1:n Paimen. Sinan tahdot sinä taasen välillemme nostaa, näen minä. Hän oli Kalerwon tytär eikä kenkään muu.

2:n Paimen. Mutta näetkö, ystäväni, kuinka löytyisi hän tässä, näin kaukana kodostansa?

1:n Paimen. Et siis tiedä, että hän, liki kaksi viikkoa sitten, ehsyneenä kodostansa, joutui meidän taloon; ja oli tyttö melkein näännysfissä, metsässä kauvan harhailtuaan.

2:n Paimen. Tämän kuulen vasta. Mutta ett'ei häntä jo ole lähetetty vanhempainsa luoksi?

1:n Paimen. Sinä härkääpää, että ymmärrä ja kätitä, että hän rasituksestaan kowin sairastui? Niin tapahtui ja tautivuoteensa jätti hän vasta pari päivää sitten. Sana kyllä lähetettiin vanhemmilleen erään kalastajan myötä, mutta arwattavasti ei ehtinytkään se perille, waan upposi mies tielle, koska ei ole häntä takaisin kuulunut. Suomenna hän toki kotiinsa saatetaan, johon hän, hywin tietty, kowin ikäwöitsee ja lewotoin on mielenjä äitinsä murheen tähden. Myös halua hän nähdä vanhinta welsjeänsä, Kullerwoa, joka vuosia sitten kuolleena pidetty, on näinä päiwinä, juuri sijaren täällä ollessa, ilmaannut kotiinsa niinkuin kummitus. Mutta eipä tiedä tyttö rääsy kuinka on weli mailmasja käyskennellyt ja mikä lurjus hän on. — Mutta tässä jaarittelemme asioista, joista ei meillä hipaletakaan ole tefemistä, ja laskemme karjan sutten kitaan. Kiennetään perässä; mene tuota kohden sinä, ja jos yhdenkin mullin suohon päästät, niin katso niskas mies. Mennään nyt. (Paimenet menevät. Kullerwo, taluttaen sijartansa Niniffia kädessä, tulee esille sitä suuntaa wastapäätä, jota kohden oli mennyt pois).

Kullerwo. Samaan paikkaan, luulen minä, joudun taas. Seuraa minua impi! Tähän kuusten suojaan istumme haastelemaan lemmen kieltä; tule neitoseni!

Niniffi. En tule enään.

Kullerwo. Sinä lewottomaksi näyt.

Niniffi. Mitä riwauksen hetki tämä?

Kullerwo. Etä muistele hetkeä mennyttä, muistele lem-

peämme waan, jonka molemmat tässä käsitimme. Sinua sy-
leillä tahdon.

Minikki. Pois! Mua kamoitat, ja wapisemaan saatat.

Kullerwo. Minä?

Minikki. Mitä sinusta sanoisin?

Kullerwo. Sen mitä aattelet.

Minikki. En tiedä mitä aattelen, nun kumma häiriö on
käsitännyt. Ilkeästi sinusta aattelen ja aattelen suloisesti, enkä
tiedä, kuinka laitamme on. Sinä hirweä olet ja kaunis, kau-
nis, kaunis! (lankee Kullerwon rinnoille). Olet keltahihara ja ko-
mea, ja kirkas leimaus on katfantos. Pidä sanas ja tahdonpa
sua ikuisesti seurata, nuori mies. (Betää itsensä äkiästä hänestä
pois). Mutta pois! Jotain kauheata filmistäs mua kohtaan
jäteilee.

Kullerwo. Kaiken onnes niissä näet, jos katsot tarkem-
min; oman armaas löysit tässä, neito nuori. Me yhdessä
elämme kuin ruhtinaat, ja kunnalle korkealle huoneemme ra-
kennamme, johon kaukaiset tienot näkyy.

Minikki. Ken olet ja miksi otsasfas tämä merkki? Etä
katsahda minuun noin hirweästi, minä kauhistun. Mies, minä
tahdon sinusta erota.

Kullerwo. Neito, minä en tahdo sinusta erota, minusta
et pääse, waiikas pakenisit Lapin wuorille, ja siellä niinkuin
wuohi jyrkästä jyrkkään hyppelisit; minä wahtosuin, kuin hurja
koira, sinua wäsymättä wainoisin, ettäs miestä halweksit, uroon
pilkkana pidit. Mitä huolit tästä merkistä?

Minikki. Olisitko rosmo? jos niin, niin ole armelias
mua kohtaan.

Kullerwo. En ole juuri rosmo, mutta jos tiedon tah-
dot, niin olen Kullerwo, Kullerwon poika.

Minikki. Kullerwo!

Kullerwo. Sen olen. Miksi tuijottelet.

Minikki. Onneton hetki!

Kullerwo. Niin ellös haasteko; minun muistossani seis-
koot armahina sekä hetki tämä että tienoo.

Minikki. Mitä teet sinä metsässä täällä?

Kullerwo. Sinä näet että karhukeihästä kannan.

Minikki. Koska itsäs huoneen jätit?

Kullerwo. Koska aamu koitti. — Tyttö! kasvos käy-
vät lumivalkeiksi, kuin olis Kullerwo katsella niin hirmuinen.
Ellös, neitoseni, kamastuko, waan tule tänne, niin postillesi tah-
don ruusut antaa.

Minikki. Etä, onneton, mua enään lähesty, waan erot-
kaamme kiireesti, sillä taiwaan nuoli meitä uhkaa. (Kykertyy
ales, peittäen kasvosensa pitkällä hiuksillansa ja painaen otsansa vasten
polvea). Nyt itkeä tahtoisin helmari täyteen, mutta tämä murhe
ei lievi eikä khynele juokse, ei juokse, waan lähteesensä jäätyy,
ei jäädy, ei jäädy, waan polttaa, povesjani polttaa, kuin wi-
hainen liekki, ja parempi eloa kuolo nyt on. Kätköä niin sy-
wää ei löydy täällä, joka peittäisi immen kurjan ja sentähden
kiirehdin werhoisin pimeyden maan. Nyt hyvästi taiwas jää,
ja pauhaawa metsä sinä, joka päälleni kantelet, päälleni minun
katalan!

Kullerwo (nostaen ylös Minikkia). Mlös neito! pyhi kas-
woiltasi hapenet, ja pane pois tämä unelias muoto. Oletpa
lapsikas tyttö, joka näin turhasta tusfittellet; mutta uiskenteles
wielä wuosia muutamia elon myrkyllä täytetyssä wirrassa, niin
asia tämmöinen kuin tämä on silmissäsi mitätön, sinä naurat
sille. Muista, neito, sanani.

Minikki. Sinä Kullerwoffi itses mainitsit?

Kullerwo. Tämä nimeni on, mutta ken olet sinä, niin
wiaton ja kaino.

Minikki. Olen Minikki, Kullerwon tytär.

Kullerwo. Sisareni?

Minikki. Se onneton.

Kullerwo. Joka efsynyt oli?

Minikki. Nyt wasta hän efsyi.

Kullerwo. Kirouksesta nyt kaiffi kuiwatsoon.

Minikki. Kiroo himojesi wallattomuutta.

Kullerwo. Di neito, että täällä toinen toisemme kohta-
sinne! Meidät turnio mustin ehtinyt on, ja parasta maahan
waipua nyt.

Minikki. Lähtövirteni weijannut olen.

Kullerwo. Impi, sua kotona murehtien kaipaavat.

Minikki. Murheesta emoni kuolee, mutta ennen häntä
töfi on tyttärensä Kalman maasja. Koska kotiin ehdit sinä,
niin sano, että kuollut olen ja makaan aaltojen alla, ja päätty-
köön heidän murheensa siihen. Muuta mitä tapahtunut on, et
heille kertoa mahda, jos se kätkeä taitaan, sillä sydänmeni on
kuolemaan sairastunut. — Niin kotomäkeä en nähdä saa, enkä
kuusia, jotka humisewat siellä; minä leifitsin kerran niiden juu-
rilla, minä kurja, kurja. (Sitoo päähänsä liinan, joka on hartioil-
tansa riippunut). Mutta rientää tähty), koska uhaten meitä lä-
hestyy tuo pimeä pilwi, kuules, myrsky käy; minä wältän sen
edestä. (Menee).

Kullerwo. Mitä tapahtuu ei sydän tuntea saa, waikka
wuodattaisin oman kantajani weren; sillä sulosta on mieltä
karaista ja kiukkuiselle onnelle kiusaa tehdä. Sydän kivistä ja
koura rantainen, ne täällä ovat parhaat edut. Nyt wasta oi-
kean olentoni käsittänyt olen, ja jos wiaton hiilillä mun edes-
jäni korwentuis, niin enpä tuosta suuresti huolisi, waan hauko-
tellen kekäleitä ympärilleen kohentelisin. Niin tiedän siis ken
olen, ja mille tästälähin näyttää elämäni juoksu. — Mutta mi-
hin jouduit, tyttö? Ellös harhailustas metsissä nyt pidentäkö
enään, waan kansjani kotihimme käy, ja koska astumme huo-
neesen, niin katjantomme elköön kannelko, mitä tapahtunut on,
ei ensinkään, waan olkoon muotomme iloinen ja wiaton, waikka
kuohuis powesjamme kynen kulju. — Näinkö hänen tässä ja
katosiko hän taasen tietämättömiin? Minikki! Missä wiiwyttelet?
(Paimenet tulewat). Mikä kiire paimenilla?

2:n Paimen. Se on tehty! (Kullerwolle). Osaatko uida, mies?

1:n Paimen. Mitä auttais siinä enään uiminen?

Kullerwo. Mitä on tapahtunut?

2:n Paimen. Rauhea asia. Eräs nuori tyttö — Ukko häntä armahtakoon! — itsensä upotti wirtaan tuohon, juuri filmäimme edessä.

1:n Paimen. Pahimpaan pyörteeseen hän waipei.

Kullerwo. Koska tapahtui tämä?

2:n Paimen. Kaikki palaa sitten lehmä tuskin märehdiä ehtinyt olis.

Kullerwo (itseks.) Tuskin saan neito Tuonelle meni.

1:n Paimen. Syhtä korkeaa on kallion jyrkkä ja siinä alla wesi wahtona kiehuu. Juuri viimeisellä reunalla näimme tytön seisovan, katsellen alas pyörteeseen, ja oudostuimme kohta käytöstänsä, mutta samassa peitti hän kaswonsa ja wiskasi itsensä syvyyteen, eikä nähty hänestä wilaustakaan enään.

2:n Paimen. Niin juuri oli asia kuin kumppanini nyt sanoo; ja siinä ei woinut ihmisen apua mitään, se on hywin hymmäärretty ja siksi toiseksi, niin ei kumpainenkaan meistä osaa uida.

1:n Paimen. Tämän neidon tunsin minä; hän itsensä sanoi Tyrjösen tyttärekksi Kalalammilta, ja meidän taloon joutui hän harhateiltään metsässä. Huomienna aiwottiin häntä kotiinsa saattaa, jonne hän, hywin tietty, kowin ikäwöitsi. Myös halasi hän nähdä welsjeänsä, Kullerwoa, joka, niinkuin juttu käy, wielä on elossa ja on äkisti ilmestynyt wanhempainsa huoneeseen.

Kullerwo (itseks.) Olet siinä, luulen, oiwa tyttö ja kultaista sydäntä posesjas kannoit: paha omni joka sun kohtasi ja katkerasti päiwäs päätti. Mutta kaikki jo unohtanut olet. (Äänensä). Mitä on tämän paikallakunnan nimi?

1:n Paimen. Kiekkofankaaksi tämä kutsutaan.

Kullerwo. Kiekkofangas.

2:n Paimen. Mutta suureksi konnaaksi sanotaan tämä Kullerwo.

Kullerwo. Suuri konna ja koiruutta täynnä.

2:n Paimen. Minkaltainen lienee tämä peikko päältä-nähden?

Kullerwo. Ihän minun muotoiseni.

2:n Paimen. Vanhempainsa luona sanotaan hän löytyvän nyt ja näissä metsissä nähdään hän usein käyskelevän famoitukseksi ihmisille.

Kullerwo. Hän isänsä luona asuu mutta nyt seisoo hän tässä.

1:n ja 2:n Paimen. Missä?

Kullerwo (osoittaen itseänsä). Tässä. (Paimenet juoksevat pois). Te sinne, toista suuntaa kohden minä. — Oi päivää tätä! Sun synkeän muutos wilaukseksi unohdin, mutta muistan kaiikki taasen; kuitenkin silleen muistooni waan sian suon, mutta en poweheni. Jokapäiväinen asia tämä oli luonnon säännön ja järjestyksen mukaan eikä enempätä, sen hullu kuwailus waan melkeäksi tehdä taitaa. — Kotihin käy nyt metsämies, joka otuksen hyvän käsitti, mutta kadotti hänen jälleen, aina samalla retkellä. (Menee. 1:n paimen tulee ja kohta sitten toinen).

1:n Paimen. Tule rohkeasti; hän ei ensinkään tavoita peräsämme, waan juoksee perin toisiin ilmoihin ja menee, kuin itse Hiisi. Kuules karankojen ryskinätä jalkainsa alla.

2:n Paimen. Ystäväni, hän olis tainnut tappaa meidät niin kuin kassi kurjaa rottaa ja sitten kairvaa meidät maahan ja turpeilla peittää miehet, sen olis hän, welseni, tainnut tehdä.

1:n Paimen. Epäilemättä. Mutta mitä aattelemme tästä asiasta? Sisar itsensä koskeen syökki ja tässä seisoi weli, eikä suuresti minänsä ollut, kuultuaan tytön surkean lopun.

2:n Paimen. Ihmeitä olemme tänäpänä nähä saaneet, ja ompa meillä kotona ehtoolla juttelemista. Kulu päivä tiireesti että pian näitä kummia ilmoittamaan pääsemme.

1:n Paimen. Ohmettelemän ja itkemän ämmien pitää.

2:n Paimen. Ah! korvat loffasfa he kuuntelewat uusia, joita metsästä tuomme.

1:n Paimen. Hywin tietty; mutta sinä et sanaakaan hiiskua saa, ennen kuin minä heille ehtinyt kertoa kaikki; koska taidan asian paremmin osoittaa ja selitellä kuin sinä.

2:n Paimen. Totuuden suustani sanaa tahdon enkä hiemaakaan salassa pitää.

1:n Paimen. Mutta jos ennen minua tapauksesta jostain hiwahdat, niin mytthyn suusi hyön, muista se, ja tiedä ja hymärrä, että owat tämmöiset asiat sangen ankaria ja tarkeitä eikä tule niiden kanssa leikitä.

2:n Paimen. Sen hywin hymärrän, sen hywin hymärrän, ystävänä.

1:n Paimen. Noh, tee sitten niinkuin tahdon ja parhaaksi näen. — Mutta nyt karjanne luoksi meidän rientää tuule ja wähitellen kääntää naudat käymään kotoa kohden.

2:n Paimen. Niin juuri. — Täsjä mailmasfa tapahuu niin paljon asioja. (Menewät).

Näytelmälaitokset muutetut.

(Kalerwon huone. K:n emäntä ja Kelmä tulewat sisään).

K:n emäntä. Miksi taasfen hän kiroilee ja pauhaa onnetonta poikaansa?

Kelmä. Ompa syhtä siihen hänellä, koska Kullerwo kuin willitty itsensä käyhtelee, fetään wääjäämättä. — Tänä aamuna, niin kuin tiedät, rikkirewäisi hän werkon, jota kutoa hänen piti, pihdin säpäleiksi nurkkaan wiskasi ja karkas' ulos hurjapäinen.

K:n emäntä. Kiukkua kowaa osoitti tämä, mutta aika jo olis tämän tähden torelemasta la'ata.

Kelmä. Kaifen tämän hän jo unohtanut olis, mutta äs-

ken huomaitfi hän enemmin Kullerwon koiranjuonia, joista wi-
hanfa uudestaan syttyi.

K:n emäntä. Mitä vielä on hurja poika tehnyt?

Kelmä. Silän, ehtoon tullessa, koska isä häntä werkas-
telemisesta oli nuhdellut, hän ongelle lähti, mutta palasi sieltä
pian takaisin, ylpeästi wihellellen, waikk' ei hän kalaiastakaan saa-
liifi tuonut.

K:n emäntä. Mina ei pyynnistä saaliin kanssa tulla.

Kelmä. Mutta kalaretkestänsä hawaitfi isä tänäpäpä, että
oli werffo kappaleikfi tarwottu ja wene kiskottu syltiä kuivalle
maalle, josta ei sitä ilman työttä ja woimatta jälleen laineille
saada. Semmoista hän poikansa tekewän näkee, eikä ihme, että
wihoisjaan hän peuhaa.

K:n emäntä. Onnellinen minä, jos en häntä enään näh-
nyt olis. Mutta tänne hän heitettiin lisäfi murheillemme.
(Kullerwo tulee). Tuosja tulee onnen heittiö.

Kullerwo. Rauha maasja! Mutta mikä on noin kallis-
tanut muorin pään, juuri kuin kuollut olis ainoa waskansa.

K:n emäntä. Että poikani ainoa syntyinyt on, sitä, emo
kurja, nyt nureksin. Woi, Kullerwo, woi että sun mailmaan
saatoin ja kaswatin!

Kullerwo. Näistä eduista en kumpaiastakaan sinulta pyh-
tänyt. Oman henkes pelastukseksi synnytykskipus toki sinun kär-
siä täytyi, mutta kerran kuormasta päästyäsi, mun olisit Hii-
teen wiskata tainnut, konttiin pistää kitisevän penikka ja sei-
nään nuijata kuin kisan.

K:n emäntä. Näin haastelewi hän, joka helleydestä ei
tiedä. Riittämätön peto! jos emon tuskat ja huolet kuwailta
taitaisit ja tuntea lempensä liekin, niin näin et sanelis. Minä
surmata sinua, koska helmasjani wiatonna lepäsit? En, waikka
olisin sun tainnut kulta-umilla kuolemaan nufuttaa, waikka olis
mulle annettu maa ja taiwas ja jumalan ikuinen autuus, sitä
en tehnyt olis. Ken lempeänjä murhata taitaa?

Kullerwo. Ellös lausuilko näin foreasti, muoriseni; sinne en nyt forwaani kallistaa mieli. — Mitä sanoo Kelmä?

Kelmä. Eupä hywää hänestä, jonka käytös on näin hurja, järjetön; toki, enemmän kuin wihata, sua täytyy surkutella, koska welsjeni olet.

Kullerwo. Surkutella ei tarwitse; hywin kaikki on.

K:n emäntä. Siitä kaukana Kullerwo. Sä tuijottelet katsella kuin Kalman wieras, ja oudosti äänes kaikuu. Mikä onnettomuus taasen kohdannut sua on?

Kullerwo. Jotain tahtoisin tiedostani rewäistä pois.

K:n emäntä. Sinä Tuonen kansaa olet lisännyt, wewelfas suuremmaksi tehnyt?

Kullerwo. En tehnyt, tein sen toki; mutta murhaa en nyt muistele, waan päinwastoin elon ripenän sytyttämistä. Mutta sen taitaa moittia tätä tointa? Hywin tehty, waan ei pahoin, ja hän itseänsä syttäköön, että niin kuin mielipuolet Ahden saaliiksi hän lähti.

K:n emäntä. Puhettas en käsitä.

Kullerwo. Eikä ole se käsitystäs ansaitsewa. Mitätön tämä asia on, perin mitätön ja turha, ja sopii sitä nauraa, waan ei itkeä. — Niin on kuin sanon, ja hywin kaikki on. (Kalerwo tulee). Tuosja tulee isä. Mitä sanoo hän?

Kalerwo. Kyhyt wielä mitä sanon? Kirous ja rutto päälles, konnan sikiö!

Kullerwo. Minä konnan sikiö? Mitä siis hän joka minun sitti?

Kalerwo. Pureksitko sanojani?

Kullerwo. Sana sanasta niin kuin tapa on.

K:n emäntä. Kansansa, Kalerwo, ellös haastelko; hän on kiukkua täynnä.

Kalerwo. Mukailisinko itseäni herran mieltä myöden ja karsisjin? Surma ja kuolema! missi ruuheni ylös mäkeen kiskoit, riwattu, missi teit sen?

Kullerwo. Siinä aalto sitä ei liifuta, waikka winkuifi pohjoinen ja järwi kiehuis.

Kalerwo. Huoneestani pois!

K:n emäntä. Minä onneton! Malta Kalerwo, kenen kanssa tekemisissä olet: hurjan miehen, wallattoman metsäläisen kanssa.

Kalerwo. Pelkäisinkö häntä? (Sieppaa seinästä miekan, jolla uhkaa Kullerwoa). Ulos huoneestani, kehuo orja, ulos!

Kelmä. Ihäni.

K:n emäntä. Di jumala! Werinen riita tästä nousee.

Kalerwo. Ulos, merkitty juhta?

Kullerwo. Merkitty juhta?

Kalerwo. Ulos! sun muuton miekallani läwistän.

Kullerwo. Elä uhkaile mua miekallasi, tämä keihäs on kaffi wertaa pitempi.

K:n emäntä. Edestänsä hetkeksi wältä, Kullerwo.

Kullerwo. Nyt en juuri mielly siihen, waan uhkausta uhaten kohtaan, ja taitaisin nyt tehdä, mitä kauhistuis täällä tämä autio maa, sillä mieleni hurjaksi, sokeaksi käy. Merkitty juhta! Tämä sana, niinkuin kärkeen kieli sydäntäni pistelee ja myrkyllänsä sekoittaa miehen aivon. — Sama leikki aina, mihiin käännyn, mutta silmän=iskun, jota ei nauraa tule, siinä leikissä näyttää tahdon. — Tämme mustat pilwet joka ilmasta ja kauhistuksen yö, jossa huhkaimena Kullerwo kuolon sanomia huutelee! Kuulkaat, kuulkaat mitä teille ilmoitan: Tyttärenne Minikki, joka eškynyt oli, itsensä wihaisen kosken kuohuun wiskasi, ja nieli hänen ahne pyörre.

K:n emäntä. Di! tämäkö armaan lapsen loppu?

Kelmä. Di, sijareni onneton!

K:n emäntä. Kuinka tiedät tämän murheen asian?

Kullerwo. Mitä nyt ilmoitan, sen kaffi paimenta wielä todistaa, jotka näkivät nuoren neidon kuolon.

K:n emäntä. Toki tiedän sun waiwoista pääsneeksi ja

rauhassa mafaawan; kuitenkin tuntee sydämmeni kivun, koska Ahden hirmuista linnaa muistelen.

Kelmä. Hän uponnut on, waan ei itsensä upottanut.

Kullerwo. Taiten juuri hän itsensä pyörteen kitaan syöksä, ja kuin wiattonuutenja hän kadotetuksi näki, sentähden läksi hän, hourupäinen, Ahden jyrisevään kartanoon.

Kelmä. Se leikinlasku tässä ei sowelias ole.

Kullerwo. Totuutta haastelen, jumal' awita! pimentymätöntä, auringon firasta totuutta.

Kelmä. Saastainen loka sentkaltainen totuus.

Kullerwo. Sinä siweä impi.

K:n emäntä. Sinä murheen riutuvan häpeän wimmassi muuttaa tahdot.

Kullerwo. Totuutta ilmoitan.

K:n emäntä. Di kauhistus!

Kullerwo. Pimeys tulfoon pimeyden päälle! Loppuun asti teille asian kertoa tahdon, ja kuuluu se näin: Hän joka immen päälle iski niinkuin kotka ja wäktisten neitsyhtensä kunnianfrumun wei, ken oli hän? Kalerwon ainoa poika hän oli. Suuri niin; miksi tuijottelette minua noin?

Kelmä. auttakaa äitiämme, hän pyörtyy. (Kelmä ja Kalerwo rientävät emännän luoksi, joka pyörtyy ja kaatuu).

Kullerwo. Koskisko se minuun?

Kelmä. Tämä kaiketi on kuolemansa.

Kullerwo. Kuolema ja unpi-pimeys.

Kalerwo. Kosmo, miksi meitä räähkää? Jos kipeinäkin pomesjasi sääliä löytyy, niin käy käsin keihäälläsi tahti miekalla tällä. (Wiskasee miekkansa Kullerwon eteen). Wuodata weremme ja pikemmin meistä loppu tee.

Kullerwo. Niin armelias en ole, merkitty juhta ei ihmisshydäntä kanna. Mitä kanssanne mun tekemistä olis, koska piiriinne en kuulu?

Kelmä. Hän elää, awaa filmänsä ja wirfoo. Emon armas, katso hlös!

Kallerwo. Se muoto ei ole järjen.

Kelmä. Elä siirry, elä siirry hänestä, järjen kirkas loimo.

K:n emäntä. Lapseni, missä olemme?

Kelmä. Huoneessamme. Emoni, kaikki wieraat aatokset nyt poista ja hillitse kuwailufses: tee niin, tee niin ja minun katsahda niinkuin ennen, muuton näännyn murheeseen.

Kallerwo. Lapsikas tyttö, auttaisiko sinä keskusteleminen?

K:n emäntä. Mua taluta rahille tuohon. (Kelmä taluttaa häntä istumaan).

Kelmä. Kadonnut on hämmennykses, luulen.

K:n emäntä. Jo taasen muistostani kiinni saan ja murheen perimmäisimmän pimeyden näen, joka kohta kuolon yöksi käy, ja lewon ehtii wäsynyt sydän.

Kullerwo. Nyt olin sua kohtaan paholainen, emoni; niinpä olin, mutta sanaakaan ei siitä, ei yhtään. Mutta mistä tiesin, että äitini tytär hän oli?

K:n emäntä. Poikani, tästä kauwas pakene ja elä outona wieraisa maissa, siksi kuin päättyy elinkautes onneton.

Kullerwo. Nyt sen päätän, nyt on aika ales Tuonen uumentoihin mennä niinkuin nuoli. Kosk'ei menty tästä korkeuteen päin, niin alas mustaan syvyyteen, että silmät tulka lyö. — (Stjess.) Mutta vielä elää Unto, syö, juo ja mäsfää ja wihdoin, töittensä palkinnoksi, ehkä nukkuu makeasti unehensa viimeiseen. Soweltaisiko tämä? Mies saakoon kuolon werisen jo ennen huomispäiwän laskea; sinä, Unto, tuomiosi on, ja niin kauwan elää wafikka, kuin weistä hiotaan. (Ääneensä.) Isä, sun rautapaitas jo kauwan ruostunut on; nyt tahdon sinulta sen lainata ja kirkastaa sen sodan kuumuundesja.

Kallerwo. Taitaisiko Ulko heikko, harmapää mitään ryöwäritänjä kieltää, jonka kädesjä henkensä on? Ota sotapaitani, sen paino sinun wottakoon.

Kullerwo. Untolaisten wereen. (menee).

K:n emäntä. Hän sotaan aikoo ja tietyn surmansa koh-

taa. Mitä voi hän ehkä väkensäkin, ajan pitkän ystävän paljouden voimaa vastaan?

Kalervo. Häntä juretella; Kirouksen hänelle annan kumppaniksi retkellensä, toivoen toki, että ilkeä luto miekastansa kuolon saa. Iskelmät yhteen kuin lemmosja kaffi noidan-muolta ja toinen toisensa lävistätööt ja, yhteenmaailtuina näin, kaatufoot tappotanterelle. Silloinpa yht'aikaa maailma kahdesta pe-dosta pääsifi.

K:n emäntä. Tämä onneton toki oma lapsemme on.

Kalervo. Hiiteen jo lapsi-oikeutensa mennyt on. Hän lapsemme? Peto, rosvo, häijyhenki, joka vaimua meitä! Tätä lapsenamme pitäisimme? Ne siteet hän jo iätksi on katkaisnut, niinkuin kehdoosjaan hän kapaloxyhönjä rikki reväisi. Mutta mikä merkki tämä? Että samoin hänen kopeasti katkaiseman piti liitteet kaikki, jotka toinen toisimme ja jumaliin meidät yhdis-tävät. Sen hän tehnyt on, ja hirveällä tavalla, että ansain-nut hän olis kuolon monenkertaisen, jonka kädestäni hänen saaman pitäis; en toki omaan vereheni itseäni tahraa, mutta siir-tyköön hän silmäini alta. — Me taidamme täällä elää vielä, vaikka armiaan tyttäremmekin kadotinme; ja on minulla Rinno, jonka seura metsissä ja vesillä mulle hauskuutta antaa. Missä ollee miesi nyt?

Kelmä. Hän nuottaa paikkaa järven rannalla, jota työtä hän on tehnyt päivän pitkän.

Kalervo. Ahkerä kuin muurainen, se mies. — Miniffi! Mieli kauhistuu sun loppuasi muistellesja. Sinä peikko mie-heksi, kuinka hämytön sun tunnustukses! Se väkisin veitjeni rintaas kiihoittaa.

K:n emäntä. Miniffini, missä olet nyt? Tuonen auti-oilla ahoilla ja känskelet, synkeästi ympärilles katjähdellen. Warro, tyttäreni, warro! Kohta luonas seisoo. (Kelmä itkee).

(Kullervo tulee puettuna rautapaitaan ja varustettuna kettääkä ja miekalla, ja hartidillaan riippuu kaari ja viini).

Kullervo. Nyt jootaan, isä.

Kalervo. Kiroukseni myötäs ota, ja surman kitaan lähde juoraa tietä. Itkisinkö sinua?

Kelmä. Enkä itkis sinua minäkään, waikka sun kuolleeksi kuulisin, sotahan kaatuneeksi, sinä hirmuinen weli.

Kullervo. Huolisinko siitä?

K:n emäntä. Di Kullervo! minä sinua itken enkä ennen laffaa kuin kuolo hynnelteni lähteet tuffii. Mutta mitä haastelet? Hän tulee jo ja uneliaan filmän ummistaa. Minikki!

Kullervo. Nyt hwyästi jää.

K:n emäntä. Poikani, elä sotahan lähde. Wanhan emosi rukous nyt kuule ja tottele.

Kullervo. Waiwu äännes on ja sekafesti haastelet. Mitä tahdot sanoa?

K:n emäntä. Mikki seisot minusta niin kaukana? Etäällä sun näen ja olet filmisäni niinkuin tumma, werinen kuwa.

Kullervo. Edesjäsi seison.

K:n emäntä. Kuolewa filmäni juonittelee.

Kelmä. Emoni, emoni!

K:n emäntä. Elä sotahan lähde.

Kullervo. Kieltoos turha on, mun emoni. Sotaan kii-
rehdin. Nyt thyneys ja rauha sodan melskettä on tuhat kertaa
tufelampi.

K:n emäntä. Sinä sodasfa surmataan.

Kullervo. Eupä fillon suohon sorru, kuin kaadun sota-
tiloille, wainotanterille waiwun; soma sotahan kuolla on, kau-
nis miekan falskehesen, sorea on sodan tauti: äfin tulewi poika
pois, laihumatta lankeawi. — Emoni nyt ainiaakki hwyästi
jää! (Menee).

Meljäs Näntös.

(Metsänen tienoo; Tiera, Käpsä, Wiksari ja Tiimanen, varustettuina karhunpyyntiin, tulewat).

Tiera. Peijakas! nyt parempi maata panna, kuin harhailten näin rämeitä hukkaan sotkea. — Miehät, kuinka seisowat ilmat nyt?

Käpsä. Tämä juoffu Hiiteen!

Tiimanen. Tuolla, arwelisin, pohja on.

Wiksari. Ei, waan tuolla, sen kuusista näet.

Tiera. Samoin luulen minä. Tuolta tulee viimein wastahamme Pappi leiwätön ja sentään parhaaksi näin ajoisja tafaisin kääntyä.

Tiimanen. Metsänkäyntiä näin tyhjää en äsken tehnyt ole.

Wiksari. Katsas meitä kohtaan metsän emäntä on.

Tiera. Tawaransa pitäköön, ryhyninen ämmä; me koti-hin tallustamme, miehet.

Tiimanen. Laiskasti kuin härkä teurastettaa käy koti-hinsa saalliton pyyntimies. — Ken lähestyhy meitä? (Kullerwo tulee wafemmalta).

Kullerwo. Olkaat ketä tahtonja, mutta osoittakaa effyneelle tie.

Tiera. Sokea ei sokeata johdata; me itse effyysissä käymme, mies. — Mutta oletpa jä Kullerwo.

Kullerwo. Ken olet sinä?

Tiera. Nimeni on Tiera. Mies, sinä Untolan forwessa mun kontion hynfistä kerran pelastit.

Kullerwo. Sen muistan.

Tiera. Entö sulle kiitofsia wellaa ole?

Kullerwo. Hywäntekewäi-shydestä en sua toki sillon auttanut, waan tein sen huwifseni. — Mutta kuinka seisowat ilmat?

Tiera. Teit sen waan huwifsesi?

Kullerwo. Tiedätkö pohjoisesta?

Tiera. Tuolta luulemme hänen puhaltavan, koska palkeenja käyvät. — Eriksmullinen mies. — Mihin tarkoitat?

Kullerwo. Untolata kohden.

Tiera. Mitä asiaa käyt?

Kullerwo. Omaa asiaani. Welan matsoon lähden.

Tiera. Aijas arwaan. Etpä ole siellä juuri terwetultu wieras. — Ja yksin käyt sinä tuimaan kahakkaan?

Kullerwo. Kuinka löhtäisin taasen ihmisten jotkemia tantereita?

Tiera. Metsien tafaapa niitten tulla täytyy. — Mutta jos toijiamme seuraisimme aina Unnon kontoon.

Kullerwo. Wihamiesnä sinne tarkoitan. Werinen kosto mielesjani palaa, mutta eipä kuulu asia muille.

Tiera. Etkä yhtä paljon muillekin. Tiedä, että eräs kumppanimme, Korwentaustan Rinnu, karhunampuja hywä, Untolan peiffoin pesästä surmansa sai. Hänen murhasit he ja wiskasit furjan kujalle kuin koiran, jaaliiksi korpeille; mutta meidänpä surmansa kosta tulee. Mies, eikö asiamme ole yhteinen?

Räpsä. Meitä ankara welvollisuus waatii.

Tiera. Miehiet, jos tallustaisimme tästä Untolaan?

Wikfari. Minä walmis olen.

Räpsä. Samoin minä kumppanimme kuolemata kostamaan.

Tiimanen. Käynnepä oivalliseen partioretkeen. Olta Untolasja kylliksi löytyy ja ehtä kultaa ja hopeata myös.

Räpsä. Me lähdemme.

Tiera. Mutta, ystäväni, asia tuumattakoon tarfemmin ja juuresta jaksan. — Untolasja kenties, löytyy wiattonia myös.

Räpsä. Ei yhtään wiatonta; kaikki he kuoleman ansainneet owat.

Wikfari. Susien luolasja ei karitsa menesty eikä kottien pesästä kshkyinen.

Tiera. Asia käskee tofi armella.

Kullerwo. Hiiteen jääkäät arveluffienne kanssa, ennenkuin soman askareeni raiskaisitte. Täyteen mittaan fostotyöni tehdä tahdon.

Tiera. Ellös kiivastuko; eihän heitä itseänsä uros noin ylisniskoin wehkeisin, hän ensin tunnailee. — Mutta seuraampa teitä Unnon kotiin, waikka löytyisi se toisella puolella kuolemata. Teitä seuraa, kuin waan wakaasti astelette; juoksu ei ole Tieran työtä. — Mutta ken lähestyy meitä? (Nyhriikki tulee). Sumalan rauha sinulle, joka taputtelet siellä!

Tiimanen. Tule luoksemme, mies!

Nyhriikki. Hyvät ihmiset, ketä olette?

Wiskari. Olemmepa ihmisiä hyviä.

Tiera. Hyvää hyvällä, mutta paha pahalla kohtaamme. — Mutta astu tänne ja sano ken itse olet.

Nyhriikki. Nyhriikki.

Tiera. Siis tunnemme toinen toisemme. — Käy esin ja ole hyvässä turvasa.

Nyhriikki. Uskonhan teitä kunniallisiksi miehiksi.

Wiskari. Seuraamme ei tarvitse sin hävetä. — Mitä kuuluu muuten?

Nyhriikki. Ihmeitä kuuluu. Kalevalan uroot, Wäinö, Ilmari ja Lemminkäinen nyt miehisiä ovat lähteneet Sampoa ryöstämään Pohjolasta. Sillä onhan ankara wiha taasen meidän maan ja Pohjolan välillä ollut siitä asti kuin se wintio ja lurjus Kullerwo tappoi Ilmarin emännän. Hänen sanotaan kuleksiwan näillä tienoilla. Oletteko nähnyt tätä miestä?

Kullerwo (jonka pensas on werhonut Nyhriikin silmistä, astuu esiin). Hän on tässä; mitä tahdot?

Nyhriikki (pelästyen). Ei minulla mitään asiaa ole. (Stsef.) Sumal' warjel' minua!

Tiera. No, elä pelästy noin surkeasti, Nyhriikki. Sinä näet, ettei hän sanoistasi lutua pidä.

Nyhriikki. Anteeksi pyytämään malmais olen.

Kullerwo. Sinä keho penikka.

Nyhrikki. Ja heikko, kowin heikko; sillä enpä ole sinun hirveätä woimaas osakseni saanut. — Mutta muistanko oikein? Me ennenkin olemme yhdessä olleet, ja viimeiseksi, luulen, seppä Almarisen pihalla. Tapahtuipa sinä silloin jotain ikävää ja minäkin vähän päällesi närkästyin, mutta asian oikein kumtuani, niin enpä eninkään ihmetellyt, ettäs sepän ämmää vähän nuijastit päähän. Leipoihan se häwytön ewäseipääsi kiven?

Kullerwo. Sinä waiwainen!

Nyhrikki. Waiwainen, waiwainen. — Mutta olipa hän juonikas ämmä, tuo sepän ämmä.

Tiera. Panetusta taasen, ja kuollutta kohtaan? Mies, usko minua, tämä on huono wirta. Heitä senä saakeliin, lupaa se ja sanasjasi kiinni riipu, ja sinä itses wäkistenkin tunkeet läpitse tämän mailman joka soppeen ja solaan.

Nyhrikki. Totta sanot. Tämä mailma on petosta täynnä ja sentähden minäkin itseni warota tiedän; kuultua ripsauksen pienenkin metsässä, kohta juoksemaan.

Tiera. Arka henkensä pitää.

Wikfari. Ja henki on kallis lahja.

Nyhrikki. Henki on kallis lahja.

Wikfari. Tota ei pistetä juuri kaikille.

Nyhrikki. Dilein!

Tiera. Miepäs mies.

Wikfari. Eipä taida kerskata. Toki sanoo sananlasku: vähäinen, mutta terävä.

Tiera. Ja wiifas mies.

Nyhrikki. Eipä taida kerskata.

Käpsä. Oletko kala wai lintu?

Nyhrikki. Mikä tahtons', kuin waan kunniallisesti tieni päähän kuljen.

Wikfari. Erehdyt; wirtaasi hän tarfoitti.

Nyhrikki. Pinnustus on ammattini.

Tiera. Missä kaares ja nuoles?

Nyhrikki. Ansaillla pyyhystelen.

Tiera. Siis tunnet nämät metsät hyvin?

Nyhrikki. Joka suuremman kivenkin.

Tiera. Mitä kohden Untola tästä?

Nyhrikki. Tuonne niinkuin nuoli; katso sormeni mukaan.

Wiskari. Totijesti, siellä on Untola.

Nyhrikki. Minä sanoin sen.

Tiera. Mies, johdata meitä sinnen vastaan runjasta pallintoa.

Nyhrikki. Kahdenpuolen hiottakoon firwes, jos sen pysy-
tyä pitää. — Mitä maksatte jos johtaan teitä Untolaan.

Tiera. Päivän oltta naamaas wetää saat ja saat mar'
kultaakin jos asiat onnistuu.

Nyhrikki. Untamoisen taloon teidät tästä wien, wien
oikeestaan, kuin kotka lentäin halki ilman, hawaittuaan kaukana
saaliin. (Kimmo tulee). Mikä ryökäle sinä olet? Suitatpa olla
juuri se mies, joka toisen pussin wiet ja pian kurkkunsaaki kar-
kaat. Katso, ettes saa sawastani!

Kullerwo. Miksi olet tässä, Kimmo, ja mitä etsit?

Kimmo. Sitä ruohoa etsin, joka murheen mielestä
poistaa.

Kullerwo. Mikä murhe on sua kohdannut?

Kimmo. Sinuakin, jos sydän sulla on.

Kullerwo. Kerro mitä tiedät.

Kimmo. Kuollut on isäsi.

Kullerwo. Kuollut haudattakoon.

Kimmo. Mutta viimeiseksi kerron mitä ensimmäiseksi ta-
pahui: Enos kuollut on.

Kullerwo. Emonikin armas kuollut! Kaksi kuolemata
ajalla tällä, jona päivä tuskin puolen tietänsä laella waeltanut
on! Onko puhees wietos waan?

Kimmo. Muistele sanomia, joita metsästä kotihis saa-
toit, niin uskoa sun tähtyy, mitä nyt kerron. — Kaukana et
isäsi huoneesta ollut, koska unnuistuiwat entos filmit; sillä te-

koji hirveä — kaikki tiedän — ja tyttärensä wimman kuolo olivat taakkoja, joita lempeä sydämmensä ei kestänyt. Hän kuoli; mutta koska wiersensä waikeoitsimme minä ja sisäresi Kelmä, niin metsäpuukollaan isäsi kirkkuna puhkasi, ja päätehtyt olit Kalerwon päiwät.

Kullerwo. Nyt siis Kelmän wuoro?

Kimmo. Hän, nämät hirweydet nähtyänsä, eipä enään mieltänjä hallita tainnut, waan rainoi, niinkuin järjetön: hän kiljui ja huiksiansa riistoili, juoksi sitten ulos kuin tuulispää ja katosi samalle tielle. — Niinpä tapahtui; mutta muutos murhetta ei näytä kuullessasi sanomia näitä.

Kullerwo. Olkoon mailman meno näin ja walitus ja murhe pois! Hywin kaikki!

Kimmo. Mutta makta toki, että tämä kuolon rivas niitto isäs huoneessa on sinun tekos, Kullerwo.

Kullerwo. Sitä parempi vielä. Ihanata! Enemmin tämänkaltaista kerro, minä kuulla himoon.

Kimmo. Jos enemmän en tapahtuneesta kertoa tiedä, niin ennistänpa mitä tapahtumaan pitää. — Kullerwo, sinä surmas pian kohtaat.

Kullerwo. Sepä parhain kaikista, sitä kohden riennän nyt; mutta sinä kuolleitasi hautaamaan lähde.

Kimmo. Siihen huoneeseen nyt kähn, misjä hopeahiuksinen Kalerwo weresjänsä makaa ja emäntänjä kelmeänä olkiwuoteella. Natteles: että kaiken tämän saatoit matkaan sinä.

Kullerwo. Kimmo, elä mua härshyttele. — Taitaisinpä sanoa, että kaiken tämän saatoit matkaan sinä. — Muistele, kuinka, ollessamme Untolassa, sinä mieltäni alati kuumentelit, mulle wihan kielellä kertoen Unnon koiruiksista isääni kohtaen, ehkä syhtä löyhti heissä molemmisja. — Se ikä, jona sauhuudesta kodosta ma miettiin Untolaan, se vielä kärkeästi unohtaa menneet pahat. Siis arwelenpa nyt, että ilman sinua toisiin suuntiin elintauteni juqsnut olis, luvlen, että kaikki menneet pohjahan sydämmeni laskeunut olis ja aika unohtuksen kalwonsa.

sen päälle wetänyt, minä jiwosti käynyt ikeen alla, wihdoin kuollut ja kuopatuksi tullut, maa hautani päällä taafen kedoksi wihertäkki lamartunut ja mailma ei Kullerwosta tiennyt olis. Niinpä, kentiesi, kaikki käynyt olisi, jos wihan sytytetyn kipenän sinä powessani sammumaan laskenut olisit; mutta katjos, päinwastoin sä puhalsit sen liekitfi, joka riehuu vielä.

Kimmo. Kustoon sinua en ylllyttänht, waan waroitinpa sua sitä.

Kullerwo. Afioja tofi kertoilit, jotka wätfiu synnyttäwät koston himon.

Kimmo. Oi Kullerwo! etpä tarwinnut sä kiihoitusta ulkoapäin; wihan tulimeri kiehui sinussa jo kynnärän korkuinen ollesfas. Kolmepäiwäisenä, niinkuin tietään, kattaisit sä kapalomyösi.

Kullerwo. Pois wäitös tämä, koska päälles syhtä kuitenfaan en heitä, mutta wähemmin töistäni sanele tofi. — Enhän päälles tahdo täältä wierittää, waan tänne kaikki wirtakoon.

Kimmo. Käy kanssani heimoasi hautaamaan.

Kullerwo. Takaisin en käänny.

Kimmo. Iäs huoneesta et vielä kaukana ole.

Kullerwo. Ei takaisin, waan suorasti Untolaan. — Mene sinä ja kuolles maahan kätke, mutta jos et sitä mieli tehdä, niin maatfoot niinkuin kaaduit.

Kimmo. Sinä sifiö willisuden! — Minä menen, mutta hitaasti kuin fuolemaan. (Menee).

Kullerwo. Nyt Unnon luoksi; hän kaifen tämän syh ja alku. — Nyhrikki, käy eteenpäin ja osoita tie.

Nyhrikki. Mua ukko suojelkoon! minä retfestänne jostain uumoon.

Kullerwo. Astu käymään.

Nyhrikki. Olkaat puolellani, miehet, jos tahtoisi hän karata päälleni.

Kullerwo. Etkö tahdo meitä johtaa tästä?

Nyhrikki. Pähdettehän fotaan, partiofukkuun Untolaan?

Kullerwo. Mitä huolit siitä?

Tiera. Ole hyvässä turvasa, Nyhrikki.

Käpfi. Jos et mieli tehdä, mitä tahdomme, niin oravana keihäämme kärjessä riiput.

Tiera. Ole hyvässä turvasa, sanon minä.

Tiimanen. Miksi miestä pelottelet? — Meitä ensimmäiseen tiehen johtaa, niin kiitämme pä sinua.

Wiskari (erittäin kumppaneillensa). Päähän asti seuratfoon hän meitä, niin pitää meidän ivata ja nauraa saaman. (Nyhrikille). Tämä partioretki, johon nyt lähemme, on oikea; joka ilmasta jo kosto Untolata kohden huutaa. Tule wakaasti mieheseemme ja johdata meitä sinne. Kahakan kestäessä siellä, kätke itses kivien, wuorten taakse, ja koska kaikki tehty on, niin astut esiin olwijuominkiiimme iloiseen, ja kullasta ja hopeasta ansaitun palkkasi saat.

Nyhrikki. Tahdonpa kumppanissenne tulla, mutta sillä ehdolla, etten tappeluksen temmellystä liiketä tarwitse, koska eiwät silmäni vielä sodan kauhustusta nähneet ole.

Tiera. Onpa se lysti leikki.

Nyhrikki. Ollaan mar siellä, luulen wälästi hywinkin päälisittäsin?

Wiskari. Pään päälläkin siellä seistään.

Nyhrikki. Miksi siellä niin tehdään?

Wiskari. Hän woittaa, joka kummemmin näin taitaa seistä.

Nyhrikki. Kas niin pian ei miestä pusfiin pistetä. Enpä usko mitä sanoit; mutta jos niin, että siellä päänkin päällä seistäs, jota kuitenkaan en usko, niin olisipa minä sodassa urhea sankari. Minulla on niin wahwa pääkallo.

Tiera. Hywä murkkaawi.

Nyhrikki. Etten usko. Kuulkaatpas pieni tapaus: Saariolan terwanpolttaja, Juurikko, häijy mies ja suuri juomari, hänpä minua kerran löi kangella päähän, mutta enpä minä

muuta kuin pikkuisen waan kiljahdin ja läksin juoſsemaan. Eikö todista tämä pääkuoren wahwuutta?

Tiera. Paras sanfarihan sinusta tulis. — Mutta nyt toimeen kuumaan ja sitten huikeasti elämme kuin kuolijimme joka toinen päivä.

Wissari. Huikeammin: niinkuin joka päivä töppöset pys-
tyhn kaatuissimme.

Tiimanen. Vieläkin huikeammin: niinkuin ei löytyisi-
kään sitä kuivanoffaa kuolemata, waan kestäisi olomme ikuisiin
päiviin.

Tiera. Juuri niin. Nyhriffi, nyt jalkapapulasii liif-
keille saata.

Kullerwo. Suorin tie!

Nyhriffi. Tätä kohden, tätä kohden, niinkuin kaaresta
annuttu. Hih! (Renewät).

Näytelmälaitokset muutetut.

(Gräs paikka Untolan pihasta; pirtti ei näy, mutta kuvaillaan
olewan wasemmalla. Unto tulee).

Unto (yfsin). Eipä kuulu miehäni metfästä vielä; pahasti,
luulen, on tämä hirwenajo woimiansa koettanut, ja viimein
ehkei forffaakaan saaliina heillä. — He kotihin rientäkööt toki,
ennen yön ehtimistä, sillä aawistukset pahat mieltäni kiusanneet
ovat: joka hetki kuin näkisin mua lähestymän willityn Kuller-
won, yön pimeyteen peitetynä. — Woi, että syntynyt on tämä
mies! tahti oikeimmin sanottu: woi että synnyin tänne minä,
minä Untamoinen, joka heimoni weren muodattanut olen ja pal-
jon werta wierasta vielä! — Miksi en sownnon äänelle kor-
wiani kallistanut, ennenkuin riitamme sai tuon werisen muo-
don! — Mutta eteenpäin kulkee laiffiwaltias aika. (Kiili tulee
oikealta). Sinä kumppaneistat erimyt olet?

Kiili. Kohta ovat he tässä.

Unto. Kuinka päättyi hirvenajo?

Kiili. Tyhjä käynti. — Mutta miksi nämät työlääät retket, koska meille melkein ilmaan waiwatta tarjona rikas aarre on? Solisewan ojan partaalla se wartoo meitä, ja yffi kämäys, niin on se pivosfamme.

Unto. Jotain tarfoitat?

Kiili. Suorasti sanottu: Bonafuna pimeänä yönä saa Nuotus ja pöyhkeä ämmänsä meiltä näpsäyksen, joka heidät ainiaffi nufuttaa, mutta aarteensa owat meidän. Pikaisesti, ennenkuin tiedämmekään, tämä tehty on, ja rikkaita olemme, suruttomasti elämme aina kuolinpäiwään.

Unto. Suuri, Kiili, sinä kohdasja, jo welfani on.

Kiili. Welat uudet wanhat mielestämme saattakoot.

Unto. Tunnenpa puheen lahjasi.

Kiili. Tosin elonpöyrämme alesmäkeä jo kiiriskelee, mutta ehtoosen on vielä matkaa. Taidammehan elää vuosia vielä, hywin huikeasti wiisi ja kassihymmentä, joka on aika kappale ajan tiellä.

Unto. Sanotpa jotain.

Kiili. Mutta jos nyt wiisaita olemme, niin hauskaasti fuljenne tämän matkan. Kulta on saakeli tuomaan woffamuo-ria ja ilon pöhnää.

Unto. Ha,, ha, ha! sinä konna. Tätä asiaa harfita tahdon.

Kiili. Ja muistaa kuinka Nuotus rikkautensa ko'onnut on — tästä yhtä ja toista jutellaan — ja kuinka hän köyhiä ja waiwaisia armahtaa.

Unto. Hän heille ei nurenata anna. — Haa, Nuotus sinä! nyt katso aarteesi, koska rupeawat kourani syhyilemään. Sinä köyhiä mainoot.

Kiili. Warfain, ryöwäten hän tämän rikkaiden itsellensä käsittänyt on. Mutta sitähän jumalakin nauraa, koska waras warfaalta warastaa.

Unto. Marteenja mua tahtowat tykönsä wetaä. — Mi-

huomispäivänä, kiili. — Mutta tässä tulevat miehemme. (Joukko miehiä tulee oikealta, joista kaksi pysähy teaterille, mutta toiset katoavat vasemmalle). Sitkas onni teitä seurannut on. (Unton emäntä tulee vasemmalta).

1:n mies. Tyhjä niinkuin tuulenpefä fonttimme on.

U:n emäntä. Te saamattomat miehet, jos päivän fastaneet olisitte, niinkuin tahdoin, niin olispa ehtä ruokanne nyt maistettu.

1:n mies. Emmekö parastamme tänäpänä koettaneet ole?

U:n emäntä. Eipä juuri nähtä niin.

2:n mies. Hiiteen, ämmä! Näinkö meille tiuskitaan, koska wäshneinä, niinkuin koirat juostuamme, metsästä palajamme. — Laita meille illallista.

U:n emäntä. Illallista? Mletteko sitä ansainneet?

2:n mies. Surma kitaas! Emmekö ole ansainneet?

Unto. Euffo, nyt kielesi hillitse.

U:n emäntä. Mitä haastelet sinä, sinä juotta-herra tässä?

Unto. Vielä yffi sana ja vihani liekehtii. Käy koreasti sisään nyt ja karhunkäpälä ehtoolliseksi pataan pane.

U:n emäntä. Sammakkoja pataan teille. (Menee vasemmalle).

Unto. Sua pitäisi mun kerran höyhentää, mutta ennen ohjaat kosken juoksun kuin kierron ämmän mielen. — Nyt sisään, miehet, polwianne lewähtämään, atrioitsemaan ja sitten lepoon. Kuitenkin kaksi teistä aina wartiana walwokoon ja kaikilla aseensa tietysjä paikassa olkoon, sillä keltatukkain peikko huonettamme uhkaa. — Mutta sisään kaikki. (Kaikki menewät vasemmalle, hetken kuluttua tulee oikealta Kullerwo, Tiera, Käpsä, Wikfari ja Tiimanen, jolla on terwas-roihu kädessä).

Kullerwo (itseks.) Nämät kiwet, nämät murkat ja jopet Untolata muistuttawat; jo kivotun ilman sieraimissani tunnen.

Tiera. Dupa Nyhriffi jo seurastamme pois.

Wiskari. Haastele hiljaa. — Hän jäi tuonne kannan-
taa. — Mutta kuinka käynnne nyt käsin?

Tiera. Kullerwo, kuinka tuumaillet?

Kullerwo. Käy tuonne luoksi alkunan, Tiimanen, ja
wiritä terwäs-soitos, että waloa pirtissä on, koska tappelemme.
(Tiimanen menee wasemmalle). Tee niinkuin sanoin, ja tahtoisiko
joku alkunasta ulospyrkiiä, niin anna mieffas purra. — Nyt
keihäs, kaari ja wiini pois ja käteemme mieffa, niin pirtissä
wapaammin taistelemme. (Panewat tykönsä pois muut aseet
paitfi miekan).

Käpfsä. Owi auki murtakaamme.

Kullerwo. Heräykööt ensin, emmehän elikkoja teurasta-
maan tulleet. (Wasemmalta walon lajastus). Tiimajen soitto
syttyy ja heittää murhawalonja Unnon huoneesen. Nyt siipi-
äsi räwistele, Untamoinen; koska lennät täältä.

Untamoinen (pirtistänsä). Mikä walo tämä? Mös, mie-
heni! Mös! Murha, murha ja poltto!

Kullerwo. Koufipa hörinä ampiaispesään.

Käpfsä. Nyt ryntäämme sisään.

Kullerwo. Sen kohta teenne.

Unto (pirtistänsä). Ken olet sinä, joka hämmennät huo-
neeni rauhan?

Kullerwo. Miksi kysyt? Kullerwon äänen tunnet hy-
win; Hiien kiljunata hirweemmälle se kowisjasi laikuu nyt.

Unto. Kosmo, mitä tahdot?

Kullerwo. Kalman kaswot tänä yönä sulle näyttää
tahdon.

Tiera. Unto, missä on kumppanini, missä on Korwen-
taustan Kinnu? Hänen tapoit sinä; mutta nytpä tilintefoon
käynnne.

Kullerwo. Nyt, Unto, kauhistu ja wapiise. (Unto, mie-
hiensä tulee ryntäen wasemmalta).

Tiera. He tulewat. — Karatkaa kiin! (Kiivas taistelus;
Unto pakenee wasemmalle, Kullerwo kiirehtii perässä, ne muutkin Unto-

laiset, paitsi yffi, joka on kaatunut, wälttävät ja Tiera kumppanineen wainoo heitä; kaikki katoowat wasemmalle. Pirtistä kuuluu kowa huuto, meteli ja miekankalske. Kiili tulee wasemmalta ja kiirehtii perälle. Wikfari rientää jälesfään ja kaataa hänen miekallaan).

Wikfari. Tämä palkkfi pettäjälle, joka ystävänsä hädänhetkesjä ylenantaa tahtoo. — Meillä on woitto siellä sijällä, kiitos olkoon Kullerwolle, hän winnutusti peuhaa. (Menee wasemmalle. Kullerwo tulee kiskoan kauluksesta Untoa — joka on werinen ja näyttää waiwuneeffi — ja heittää hänen nurin keskelle teateria).

Kullerwo. Mikä on nyt aatufses?

Unto. Ettei armoa Kullerwolta rufoilla.

Kullerwo. Myöhäistä se oliskin, koska ferran mittas täysi on. — Ota kuulos. (Pistää miekallaan Untoa, joka kuolee; Kullerwo poistuu wasemmalle).

Tiera (tulee). Tehty on asfareemme, ja antoipa se meille kuumuutta hieman. (Tiimanen tulee, palawa terwasroihu kädesjä).

Tiimanen. Kuinka onnistui?

Tiera. Hywin, mutta luulen toki, että Käpsä tästä löyhstä hylkiksi sai. — Punertaa mar sinunki miekkas.

Tiimanen. Kaffi heistä nukutin: kuin hiiret he itsensä affunasta wiskasit ulos, mutta miekkani tämä heille satimeffi oli. (Wikfari tulee pidellen päätänsä).

Wikfari. Sainpa aika kolauksen päähäni.

Tiera. Ja minä otfaani aika sarwen; katjos. Mutta kiitos Ukon, että tällä hinnalla pääsimme. Käpsä, luulen, on osansa saanut?

Wikfari. Henketön on mies.

Tiera. Siinä ihmisen loppu. Olkoot Hiiesjä tämänkaltaiset partioretket. Että näin ihmisiä tappaa kuin rottia, se ei sowitzu luonolleni. Se on fanottu. (Kullerwo tulee weripiffu otfasfa). Tuosfa tulee itse pää-juntas.

Kullerwo. Tänne soittos, Tiimanen, sitä tarwitsen. (Menee, terwassoitto kädesjä, wasemmalle).

Tiera. Ken tappoi ämmän?

Wiskari. Kullerwo, joka taistellesja temmelfi kuin hullu.

Tiera. Kuin leimaus miekkansa wilahteli, ja nyrkkinsä, wieläpä thynnäspäänsä ja jalkansjakin aika surwauksja antoi, ja näytti kuin olisi hän uiskennellut wihamiestenjä seasja, joita hän ympäriltänjä wiskeli kuin meren wahtoa. (Walo wirtaa wasemmalta). Mutta mikä loisto tämä?

Tiimanen. Hän on sytyttänyt huoneen.

Tiera. Eian warhain. Peijakas, hän hätäilee. (Kullerwo tulee). Kullerwo, nyt thymästi teit, jaakelin thymästi.

Kullerwo. Tämähän ihanata on.

Tiera. Periköön sun Hiisi; mies! — Mahdotonta mitään enään pelastaa, koska jo käy joka läwestä ulos tuli ja sauhu. (Kowa walo wasemmalta).

Kullerwo. Päreectpä fatosja tulen näin pikaisesti lewitit.

Tiera. Näinpä sinä aarteet käjistämme temmasit.

Kullerwo. Eipä aarteet siellä; niitä munnalta etsikää, jos heitä ensinkään Untolan tienoilla löythy.

Tiera. Mutta olwi meni, emmekä nyt kaulaamme kas-
taa saa.

Kullerwo. Nauriskuopasja, nummen töhyrllä tuolla, olwityhnyrit käsitätte. — Mutta enemmin puita tulelle. Täsja on aika halko. (Kisfoo Unnon ruumiin wasemmalle. — Tultuansa takaihin). Tule lijäksi loimoon sinä myös. (Kantaa pois sen kaatuneen Untolaisen).

Wiskari. Yhteen iloon kaikki. (Wie kiilin ruumiin wasemmalle).

Tiimanen. Tästä nousee ankara palo. (Kullerwo ja Wiskari tulewat).

Kullerwo. Nyt riehu tuli, pimeäsja hössä! Eua katfella tahdon tuolta nuoren harjammeelta. (Menee).

Tiera. Hurjaa, ilkeätä tämä leikki, jo mieleni käy farmeaksi.

Wiskari. Olwi liewittäköön mielen. — Tule, Tiimanen, kansjani oltta kuopasta tuomaan. (Wiskari ja Tiimanen menewät, Nyhriffi tulee).

Tiera. Mutta tuota rahia, joka makaa tuossa kedolla, nyt tarvitsemme. (Menee oikealle).

Nyhrikki (yfsin). Tämä hirveätä on katsella; mutta nytpä sodan nähneekseni sanoa taidan. (Tiera tulee kantaen rahia, jonka hän asettaa keskelle teateria ja istuu). Tiera, jos totta sanon, niin karvani pöyhistyä tätä katsellessa. (Tulipalo wase-malta wakkaisee aina).

Tiera. Kumppanini, käy istumaan, niin haastelenpa sulle jotain. (Istuvat vastakkain, jalat kahdenpuolen rahia). Kernaasti nyhynnän, että juttelet oikein ja lausun kerran vielä, että on tämmöinen menetyks koiramaista; mutta jos toki asian oikein harmitsemme, niin luulenpa tähtyvämmä peräänantaa, että olivat mar Untolaiset ansainneet pienen löyhlytyksen. Heidän menonsa, liionkin näinä viimeisinä aikoina, olivat kowin nuhteenalaiset, sitä ei kieltää taida.

Nyhrikki. Werta imewiä petoja he olit.

Tiera. Mutta teoistansa ei enään sanaakaan; he palkansa saaneet owat. Ennehän tiedä, ystävä Nyhrikki, missä meidänkään nahkamme viimein naulitaan?

Nyhrikki. Ennepä tiedäkään.

Tiera. Ei yhtään.

Nyhrikki. Mutta toiset kumppanimme, he pääjit kaikki ehjin turkin wihaisen sodan hampaista?

Tiera. Oi Nyhrikki ystäväni! Käpsä ei tämän yösen perästä enään leipää jäyrä; kaiken tarpeensa hän saanut on. — Mutta tuossa on olwi. (Wiskari ja Tiimanen, toinen kantaen haarriffaa, toinen kiulua, tulewat). Kaikki istukaamune, ja tehköön olwi parastansa. (Wiskari ja Tiimanen istuwat maahan kelle rahia. He juowat). Mutta pois on Kullerwo seurastamme.

Tiimanen. Hän wuorelta tulen loimotusta katselee.

Nyhrikki. Se taitaa häntä ilauttaa! Eikö osota tämä miehen peikollista sifua? Hiien sifua se mies. — Uskotteko, että ilman näitä wikkeliä jalvoja, jo minäkin häneltä olisin surmani saanut. Noin korkean siwen hän perääni wiskasi. (Osot-

taa kädellään). Noin korkean. Uskottenko sitä? Mutta silloinpa telpäsi Nyyrikille maa.

Wiskari. Se konna mieheksi.

Tiera. Hän pahoin siinä teli, pahoin.

Wiskari. Mutta kuinka korkea se kivi?

Nyyrikki (Osoittaen kädellään). Noin korkea.

Wiskari. Täynnä koiruutta se mies.

Tiera. Paljasta koiruutta.

Wiskari. Hänen tunnen. — Mutta sen kiven koruus taasen?

Nyyrikki (aina osoittaen kädellensä). Noin korkea, sanoin minä.

Wiskari. Juuri niin korkea?

Nyyrikki. Juuri niin.

Tiera. Ha ha ha! Tarkka filmä, joka noin tuuman päälle määrätä taitaa. (Suo ja tarjoo muille).

Nyyrikki. Nsita on niinkuin sanon.

Wiskari. Ja wakaasti haasteltu, niin onpa hän suuri winttiö, tuo Kullerwo.

Nyyrikki. Senhän sanoin ja sanon vielä, ettei sinä ilmoisna ikänä hänelle kunnian kuffo laula. — Minä Nyyrikki olen, mutta jos käytettäisiinkin minua waikka tunkiona, kuin waan siivosti ja kunnialla halki mailman waellan, niin kenpä on meistä wiimein ensimmäinen, hänkö Kalerwon poika tuolla, wai minä?

Wiskari. Se, joka tunkioasana kunnian loistessta halki mailman waelsi.

Tiera. Ditein! Saas tästä, Nyyrikki.

Nyyrikki. Nyyrikki Karjalasta.

Tiera. Sielläkö sulusi suuri?

Nyyrikki. Pikeltä Wenäjän rajaa kotoisin olen ja olenpa wanhempani ainoa poika. Mutta emo kurja humalaan kuoli ja tarkasti isä pojastansa. Läkkipä wiimein tietä tallustelemaan ja ja tapasi mun muuan härkäkarjan ajaja, joka turwattoman penikan huomaansa otti ja eräälle ruofakauppias-ämmälle mun or-

jaksi myi, myi pojan kolmeen piirakkaan ja yhteen lihamaakaraan. — Mutta tarvitseeko mun hävetä sitä?

Tiera. Ei tarvitse. (Tiimanen nukkui).

Wiskari. Se on sun kunnias.

Nyhrikki. Orja tahi vapaa, yhtä kaikki, kuin onnenmie osaan tyhynne waan; ja suruton on orjan elo. — Mutta häijy naasikka oli tämä eukko, äkeä kuin suola kuumassa unissa. Toki palvelin häntä vuosia seitsemän, kummes viimein kohtaus juuri kummallinen mun siirsi hänestä ainiafsi. Näinpä tapahui: Minä kerran pesoansa huuhdomaan läksi ja minä kohta kirjasta maidon-luorta koukfeilemaan. Mutta, hymät ystävät, kuinka kävi? Kirnu kaatui — no sinä juuri Sumala! — kirnu kaatui, minä luikhasin ja katselin kauhistuen, kuinka ympäri perimantoa lainehti maito.

Tiera. Hirveä kohtaus!

Nyhrikki. Te, silloin nahkaani pistettyinä, mitä olisitte tehneet?

Wiskari. Katkerasti itkeneet.

Nyhrikki. Auttoiko itku siinä, ystävänä, auttoiko itku siinä? Ei, waan karata päätin ämmästä ja onneani koettaa. Mutta ennen lähtöäni, söinpä parhaat palansa, söin itseni täyteen kuin kiihiäinen ja mitä en jaksanut tuhkaan wiskaasin, järjään astiansa, wesiwaawinsakin vielä kaasin, kaikki sekamelskaon myllersin ja sitten pois, mitä läpälät kestii.

Wiskari. Mikä rohkeus!

Nyhrikki. Mitäs teki?

Tiera. Mutta sitten?

Nyhrikki. Jouduinpa paimeneffsi äveriäälle pohatalle; myös ankaran kiivas mies: mutta kuitenkin, häntä palvellesani vuosia hymmenen, waan kerran sellääni jain. Mitä todistaa tämä?

Wiskari. Isäntäsi hywää kärsiwäisyyttä.

Nyhrikki. Se luontoni willehyttä todistaa. Jos, toisen orjana, sellääsi säästellä mielit, niin etä siinä kuhnaile eläkä

kahnaile, waan pujehtele kuin jalakka, ja kerkeä, kuin tulen leimaus, vastaamaan ole, koska jotain sulta kysytään.

Wiskari. Parempi vielä, jos vastaat jo vähän ennen kuin kysymys tullutkaan on.

Tiera. Ha ha ha! weitikka, sinä.

Nyhrikki. Wiskelhyttä siinä tarvitaan.

Tiera. Mutta sitten, sitten?

Nyhrikki. Kaatoipa multa kontio naudan, ja karhuun lähdin taas ja aina seurasi mua onni. Nyt on wiskani lintuja murhata ja, sitä harjoittaisa, viimein, luulen minä, kiikahdan rakohon mustan mullan. (Wiskari on nukkunut). Usko minua, ystäväni, meitä kaikfia kerran musta kuolo päähän koppaa.

Tiera. Ossi toisensa perään hän meitä maahan nuijii, juuri niinkuin uni tällä hetkellä tässä nyt; ja uni on kuoleman esikuwa. Tästä taidamme selwästi nähdä, kuinka se kuoppafilmä täällä kanssamme penhaa. Vähän aikaa sitten, keikuit vielä pyhystysä meidän kaikkein päät, mutta onpa meistä kaikki jo kumartunut, ensiksi Tiimanen, Wiskari sitten, ja nyt siis on wuoro meidän, mutta kumpi meistä kahdesta nyt ennen koukistuu, sitä nyt Haarikan kanssa koettaa tahdomme. — Saas tästä. (Suu).

Nyhrikki. Me juomme. (Suu).

Tiera. Iloinen mies.

Nyhrikki. Joka päivä iloinen ja huwiksi kaikille, joilla edes luslakin lämmintä werta sydämessä on. Tarinoita taidan höset läpitsä ja arwoituffistani ei loppua tule. — „Täiwaan kiero wei meilt' päivän tiedon pellon woiteen päältä;" siinä on yksi kohta. „Wiisi pitää wiisi pieksee tiaisen nokkaa kannon päähän;" arwaas se. „Hewoinen hyppää hysklyttää pitfin rautaa rouskuttaa, suowesi hulisee, kultawesi kulisee;" mikä semä? „Kilffaas kalffaas, kiwinen pelto, rautanen äes koiwun kuorest siemen;" entäs semä? Mutta mitä sanot muistostani? Täi-danpa laulaafin. (Raulaa).

Saappas täältä, ystäväin,
 Sä kurja Keikkaweikko,
 Rumautta poskehes
 Ja irvistä kuin peikko.

So farjasfa käydesjäni tämän laulun opin. Mutta mitä äänestäni lausut? — Mutta juodaan, rafas weljeni, Tiera, oma ystäväni, juodaan!

Tiera. Näinpä juomme. (Suo ja tarjoo sitten Nhyrifikille).
 Wedä naamaas, että naukuu. Kas niin, sinä poika iloinen.
 (Stsef.) Olwi, näen, telee totta, telee.

Nhyrikki. Kloisia molemmat. Usko, minua, niin pidämpä sua korkeasfa armosfa ja ylistän sua aina, sillä kunnan mieheffi sun tiedän. Kuinka häwyttömästi, kowin häwyttömästi Majamäen Nhynikiltä, että syyttää sinua poika-nallikkansa isäffi sinua, nainutta, kunnian urosta! Sentähdenpä minä, jutun korwiini saatuani, lausuin kohta ja wannoin, että on se wale ja wäärä puhe.

Tiera. Häh?

Nhyrikki. Näpärkärsä lunttu, tämä Nhynikki; mutta kuiwa raiska karisee hännästä.

Tiera. Mikä olet sinä miehiäffi?

Nhyrikki. Me juomme ja iloitsemme?

Tiera. Majamäen Nhynikki! Olisiko sinun tekemistä tämän asian kansfa?

Nhyrikki. Ei yhtään, mutta onpa minulla kalssi korwaa, joilla mailman maineita kuulen; mutta aina, koska tämän asian kuulin, niin olimpa sun puolusmiehes.

Tiera. Puolusmieheni, sinä? Koffare.

Nhyrikki. Suolisinfko sitä?

Tiera. Nääpäle.

Nhyrikki. Olfoon. (Nousee istumasta).

Tiera. Kurjus.

Nhyrikki. Waikka.

Tiera. Sinä muistuttelet minua Nhynikistä?

Nyhriffi (laulaa).

Saappas täältä, ystävään,

Sä kurja Keiffaweikko. . .

(Nyhriffi poistuu, sillä Tiera, kowin päisään, nousee istumasta).

Tiera (yksin). Nyhriffi! Mihin pujotit itses, kärppä? Jos puoleksi niin paljon olta juonut olisit kuin minä, hurja poika, niin etpä nahkaasi näin miikfelästi pelastanut olis, waan nis-faharjaljista sinua nyt wähän kiristäisin, kärppä. — Majamäen Nyhniffi! — Tieran oma asia. (Kullerwo tulee oikealta; muotonsa osoittaa kauhistusta).

Kullerwo. Jos toki sammuis tämä palo!

Tiera. Senpä itse sytytit. — Mutta misä olet wi-pyht?

Kullerwo. Wuoren harjulta katsellut olen tuota puner-rusta taiwaan kumosfa päällä tämän lainehtiwän tulen, ja Untolaisten wereksi se näytti ja tämän tiesin työkseni. Vielä kat-sahntelin, muiston silmällä, kuolon saalista ifäni huoneessa ja tie-sin tämän työkseni; näin tuskasta punehtuwan Minikin, näin Ilman emännän pihallensa kaatuwan ja kaikki teokseni tiesin. Silloin, Tiera, huokauksen kuulin, kuin monen kosken pauhun, pohjoisesta lähwän; myrskynä se ohitseni meni, murheellisesti walittaen ja walituksehansa pimeän awaruuden tähtti. Män-nyht wuoren kiireellä, kuivettuneet, sammaleiset, wapisit ja win-kuit tämän wihaisen wihurin kynsisä ja kirkuen höfioiltansa kot-kat pakenit. Ja kostohuudon päälleni tässä myrskysä mä kuu-lin ja sentähden kamo synkeä mua painaa, enkä päältäni sitä wiskata woi. — Tiera, tehty onpi koston työ, tehty kaikki ja mihin läyn nyt enään käsin? Tyhjyydesä kauhun mieleni huo-huttaa, hirmun merta pohjatonta mittailee, mutta eipä pohjaa löydy, waan taasen talaisin kiirehtii ja wäiwaltaisesti henkeänsä wetää eikä rauhaa saa. — Mutta ettei jo sammu tämä palo.

Tiera. Anna palaa waan.

Kullerwo. Nouse fateen hattara ja tulehuta hurja lieffi!

Tiera. Täsfäpä nyt mahtifi lukeaksi näemme; annappas, jos hattara sua kuule.

Kullerwo. Mies, elä pilkkaa tee, mieleni on kuin ukon-pilwi synkeä ja kamoittowa. — Tiera, tämä walkea muu waiwaa.

Tiera. Sinä hullu, sen itse wiritit. — Mutta peijafas! koska waiwaa sua liekki, niin mene Siiteen sen waiheilta, koska ei hattara sua tottelewan näy.

Kullerwo. Häwitys ja kuolema! sinä wiimmattua kiusfaat, porfäsilmäinen juoppo. Malta sanas, mies, sun nuuten pian moneksi repiä taidan.

Tiera (menee ja kyhnäsee Wilfaria). Wilfari, nous ylös; tästä tulee tappelus.

Kullerwo (itseks.) Mun murhe woittanut on. Mihin astelen nyt? Kenties isäni huoneesen? Siellä ehkä Kimmo muu kohtelee kuin ystävä; muilta maan piirin päällä en leppeyttä wartoa taida.

Tiera (tarttuen Kullerwon käsiwarteen). Porfäsilmäinen, sanoit sinä, ja juoppo, mutta näistä sanoista tahtoisin tarkemman selityksen.

Kullerwo. Sellitä!

Tiera. Ensisten selko asiasta. Minä tahtoisin sinulta, näetkös, kyhyä yhtä seikkaa.

Kullerwo. Juowuksisja olet; lähde tiehes. Sellitä kätteni!

Tiera. Juowuksisja? Kas siinä yffi pyhälistä. — Wilfari, nous ylös, Wilfari.

Kullerwo. Pidä rauha, ystäwäni.

Tiera (aina halliten K:woa käsiwarresta). Sinua en juuri pelkää, ehkä wahwakin olet ja wihasfasi hirmuinen. — Mutta tahtoisinpa sinulta kyhyä yhtä asiaa.

Kullerwo. Käy tyköäni.

Tiera. Porfäsilmäinen, sanot sinä?

Kullerwo. Miinpä sanoin.

Tiera. Sinä todistat sen? Tästä tullaan vähitellen jellewille poluille.

Kullerwo. Sinä kiusan-kappale! (wiskasee tykönsä Tieran, joka kiihahtaa nurin. Kullerwo menee).

Viides Näytös.

(Kullerwon huone. Tumma yö. Kimmo mielipuolisena, seisoo keskellä huonetta).

Kimmo. Ha ha ha! Onpa wälkeus taiwaassa nyt kallista, koska näin tummasti ja säteetönnä loistaa tänne ylijumalan ikuinen loimo, ja päivän melkein yöksi muuttaa. Mutta muistuttaapa tämä päivä päivää toista menneestä ajasta. Näin himeä ja sumuinen oli myös se, jona karastetusta kaaresta winhan nuolen miehen hartioihin ammuin, että nurinniskoin kiihahti hän tanterelle. Mutta suohon sywään hänen kätkin, ja olispa kaikki hywin, jos ei korwani fieltä tuota huuhkaimen huutoa kuulisi, joka lakkaamatta kaikuu tänne. Tahi hairausko kaikki olis, wale korwisjani tämä ääni? Sillä tuntuu kuin ei istuisi pääni juuri oikeilla tiloilla, waan wiistoon wetäisi. Eikä ihme, koska wuorokausia kolme sen päällä seisunut olen. — Mutta mene maata taasen, Kimmo, mene maata, ja wedä peitto yli pääs. (Päätyy makaamaan eräsen huoneen loukkaasen. — Kullerwo tulee).

Kullerwo. Antio on pesä, josta kotka sekä emän että pojat wienyt on; se ahne kotka, kuolo, on riistänyt tämän pesän tässä kuusten juurilla. — Kylmä onpi emon hiilos, isän kiuas kylmä ja filta tuossa siwoomaton; se ennen sisareni lakasema, hänen lehdittämänsä. Missä nyt asuntonne, tämän huoneen entiset lämmittäjät ja siwoojat? Siellä, mihin saatoin teidät minä, joka seisoo tässä kuin kulan polttama honka öisillä ahoilla, ja tyhjyydessä, jonka itse tein, nyt tahtoni mukaan men-

hata saan. Di! nyt öitten yö on tullut, kaiikki kansat maata menneet ja ainiaksi mukkuneet; minäpä waan walweille jäin, onistajaksi asuttoman mailman, jossa suukaimaa ei löydy, ei kylänmiestä, jonka luoksi menisin hämärän-aikaa wietämään. Ja tällä yöllä ei tuuli käy, ei metsä humise, eikä kehreile siikko sammaleisella kallioilla; sen tyyneys on ikuinen, ja pimeys tyyneyttä hyleilee. Di aamuton yö! Untolan palo leimuu! — Pois paita rautainen, sinä poweani ahdistat! (wisikase rautapaidan päältänsä lattialle. Kimmo heräy).

Kimmo. Ken häiritsee uneni?

Kullerwo. Kimmon ääni!

Kimmo (tulee esiin). Mitä tahdot mies?

Kullerwo (liikistäen Kimmon kättä). Terwe, ystäväni! sun luulin tästä murhe-huoneesta jo kauwas siirtyneeksi, mutta kohtaampa sun vielä ja iloitsen, sillä tuska mieleni käsitti, koska yksin tässä seisowani luulin. — Minä tulen Untolasta.

Kimmo. Terwe tuloa huoneesemme, korkea ruhtinas!

Kullerwo. Mitä haastelet?

Kimmo. Tämä huone on matala.

Kullerwo (itseksi). Näyttää kuin ei tuntisi hän minua, waan tuijottelee päälleni kuin mieletön. Hän järkensä on kadottanut.

Kimmo. Tässä huoneessa ankara Kalma käwi ja kaiikki koononja tunkkaiseen wei, waan Kimmon jätti, eikä työläästi hänkin pelastui sen kourista.

Kullerwo. Nämät tapaukset tiedän. — Kuinka on laitas?

Kimmo. Paremmiin toki. (Huokaa).

Kullerwo. Ole iloinen, ystäväni!

Kimmo. Ei aikaa iloon, koska salaisuutta mun mietiskellä täytyy.

Kullerwo. Mikä on se salaisuus?

Kimmo. Saitko tiedon, mies? Shwällenpä se maahan käifettiin.

Kullerwo. Kimmo, elä katso päälleni noin aaveen tavalla!

Kimmo. Mistä maasta olet?

Kullerwo. Nyt leikkiä lasket. Sinä et tuntisi Kullerwoa, kumppanias Untolan päivistä?

Kimmo. Hänen tunsin, mutta nyt en häntä nähnyt ole, sitten kuin tästä hän läksi, puettuna rautapaitaan. Sinä, kenties, sanoa taidat, missä nyt löytyy feltafiharainen mies?

Kullerwo. Hän on tässä; Kimmo, minä Kullerwo olen.

Kimmo. Nummenna sitten, taiwas, kironsta päällensä niin kofolta kuin ennen, koska rapaa sadoit, tahi niinkuin meri, koska se wettä wuosi: sumea on tämä tarina, mutta kaukaisimpia aikoja se kertoilee.

Kullerwo. Sinä kiroilet?

Kimmo. Sen te'en, mutta tuumailtuani empä oikein tiedä, ketä ennen muun kiroilla pitäis, häntä wai itseäni.

Kullerwo. Zätä kironus ja ole iloinen!

Kimmo. Moinen kuin pääsly eikä murhetta yhtään!

Kullerwo. Oikein! Mloisia olla tahdomme ja hauskasti asunme tässä kahdenkesken: sinä ehtoifilla saaliinesi järweltä palajat, minä metsän korwista, ja niin yhdyimme tähän ilta-pyystyä wiettämään. — Mutta nytpä waloa ja lämmintä tarwitsemme. Mistä löydän tuluffet, missä on karffu, pii ja taulaa? (Etfii tiukaalta). Voimottawan tulen te'en. Tässä owat. (Zskee). Kaikki käy hywin! Näetkös, minä isken kuin Ukko pilwien päällä.

Kimmo. Miksi ansaitfisin lawolla poltettaa?

Kullerwo. Mitä haastelet? Toifella tavalla leikkiä laske!

Kimmo. Tapahdufioon mitä jumalisfa päätetty on; mutta faata tänne tuofhta sata pihtia ja terwaffia tuhatta rekeä, sillä olempa sitteätä juurta enkä juuri leikin meneshdy.

Kullerwo (itseff.) Häntä turhaan manaan.

Kimmo. Et tofi mua teurasta kuin karitfjaa; käyppäs ensin wähän rinnusteloon. (Astuu uhaten Kwoa kohden).

Kullerwo. Mikä aikomuffes?

Kimmo (astuu takofsin ja sieppaa käteenjä rabin, jolla uhkaa

K:roa). Sanoman ihmisten pitää: kalliisti henkensä Kimmo myi.

Kullerwo. Siivosti, mies! (Tempaa häneltä rahin, jonka hän wiskasee pois). Jos wiha-käsin mua kohden vielä liikahdat, niin ulos huoneesta joudut. (Rupee taas tuluffiin).

Kimmo. Mies, sinä karwani pöyhistymään saatat. Mikä woima sun suosta nosti, johon vuosia hymmeniä sitten sun sywälle hautasin?

Kullerwo. Käy järkees, Kimmo, ja hawaitse entinen toweris, Kullerwo.

Kimmo. Sen walehtelet; Kullerwo merkkiä otasjanja kantoi ja sentähden häntä tähtipääksi sonniksi kutsuttiin, Untolan Tähtiöksi.

Kullerwo (heittää kädestänsä tulukset. Itsekseen). Pimeys olloon, pimitköön järkeni walo myös, niin kuin häneltä tuosja; ehkä vähemmin tuntuin kauhistuksia näitä.

Kimmo (ottaa laattialta rautapaidan ja wiskasee sen Kullerwoa kohden, joka tofi wäistää). Mene Hiiteen Untolan peto! (Suoksee ulos).

Kullerwo. Tämähän on kuolemata kamalampi. Natus hämmästyhy, koska elinkauttani taakseni katsahdellen, enkä tiedä miksi synnyin tänne ja ken mun synnytti, en tiedä. Kaiikki sekoitus on jo hirweä yö! — Jos rukoukseen käwisin, häneltä armoa anoisin, joka pilwi-wuorilla wallitsee? — Mutta maksaisko se waiwaa? Sinä mieletön! Korwansa ennen kirahduksen pienen lintuisen mailman ääristä kuulisi, kuin Kullerwon äänen, waikka ämyrillä hän huutais, että kajahtelis awaruus. Pois rukous ja kyyneleet! nyt keinös ainoa on kuolon tie; kuolla tahdon, jo ennen päiwän nousua astun Tuonen sumuiseen ilmaan.

Kullerwon emännän ääni (maan alta).

Kullerwo. Mikä ääni tämä? Lemmen lintuhan se lauloi. Emoni ääni, joka laului Manalasta, nimeäni mainiten!

K:n emännän ääni. Kullerwo!

Kullerwo. Hänen äänensä! Kaiju, ääni, waisaa men-

neistä fewä-ilmoista, laula kehtolaulu, ja kuuntelempa kaiken yön enkä kuolemaan riennä.

K:n emännän ääni. Kullerwo!

Kullerwo. Minä kuulen. Mitä tahdot?

K:n emännän ääni. Tuska, poikani, hautani lewosta muu pakoittaa käymään. Mutta woi, minä en sitä liewittää taida! Yksi koetus toi: Ukkoa pilwein päällä rufoilla tahdon edestäsi, waikka kowin rikkonutkin olet. Minä riennän.

Kullerwo. Sinä lempeä ääni, mun wielä hetken saatat elämään. No, sits' kuin aamu koittaa. Huomisaurinko ei näe enään miestä. Mutta huoneesja tässä, tässä kauhistuksen koskossa en wiivyttele; metsään riennän. Olko se emoni ääni, jonka kuulin, wai hourrailinko? En tiedä. — Mutta metsään nyt. (Menee).

Näytelmälaitokset muutetut.

(Yö; metsäinen seutu. Sinipiika tulee).

Sinipiika (itseks.) Loista, kuu, ja osoita Kalewan sankareille tie, salakarit heille kaikki tarkasti näytä, ettei wenheensä särkeyis, koska Pohjaan he matkustawat kirjokansista samppoa saamaan. Surmasi hirnuinen Kullerwo Pimentolan kauniin tyttären, mutta sillonpa katkesi side, joka Pohjolon ja Kalewalan sowintoon liitti, ja toisiansa vastaan nyt taasen kääntyiwät sukukuntain aseet, ja onnen ikuisen nyt maamme periä taitaa. Jos onpi niin, niin kaswoipa tuhosta onni. — Loista, kuu, ja kirjasta tiensä. Mutta kosken alle, tuohon, he wenheimensä pyhäyhwät. He ehkä päivän nousua siinä odottawat. — Nyt miestä kolme maalle astuwan näen, ja tätäkohden he käyiwät. Tunnenpa heidän, tunnen wiisaan Wänämöisen, seppä Ilmarin ja nuoren Kaukomielen. He kaiketi tietänsä tutkistelemaan käyiwät ylitse niemen tässä. — Mutta ken lähestyy tuossa? Ei

ole se elokas mailman tämän, vaan haahmo muuamen kuolleen. Lunkielmeä hän on ja wauhkosti hän astelee. (Kalerwon emännän haamu ilmestyy).

Haamu. Terwe, neitoinen! Olen mä haamu kuolon maasta, mutta ennen, eläisjäni täällä, näitä tienoja polkeisjani, olinpa emäntä Kalerwon ja onnettoman Kullerwon äiti. Ja hänenpä tähtensä nyt hautani lewosta läffin, käwin pilwien hallitfjaa rukoilemaan, että toki hän armahtais miestä kohtalossa kiuikkuisessa; mutta turhat kaikki huutoni, ei kuule hän emon ääntä. Sentähden sinua nyt rukoilen, Sawulinna armas neito, sinua Ulko jumalan suosittelmaa, että wälittäjäkseni rupeisit, koettaen lepyttää Pitkäisen mieltä kohtaan poikaani onnetonta.

Sinipiika. Di haamu Tuonen maasta! miksi armoa anot miehelle, joka armon niin ylspeästi katsoo ylen, rikoksesta rikokseen heittäyppi, taiwasta ja maata pilkaten?

Haamu. Masentunut on jo mielenjä ja metsä käy hän murheisjansa.

Sinipiika. Hirnutöitä täynnä on tiensä.

Haamu. Kowa onni tiensä pahoin käänsi.

Sinipiika. Sulle asian ilmoitan: Koetinpa ferran, ajalla wielä otollisella, tiensä oikealle kääntää, mutta neuwoilleni nauroi hän ja wirnaten mun tyköänjä poisti. Poikas, emo koito, on itse syhypää kohtaloonsa kowaan.

Haamu. Ei muistele syitä äiti, hän lastansa lempiiwaan. — Armas impi, hän wiatonna rinnoillani maannut on.

Sinipiika. Sillon karitja wiaton, nyt werellä tah=rattu peto.

Haamu. Kaunis oli hän helmassain, se pienoinen.

Sinipiika. Mene rauhan-lammioosi, kurja waimo.

Haamu. Se hopea-sawasein!

Sinipiika. Hän unohda pois!

Haamu. Sinä omenani kultainen! Sillon helmani mail=mas oli ja sinä mun mailmani päiwänpaiste.

Sinipiika. Sua jursuttelen, mutta muuta en voi sinua kohta.

Haamu. Mitä tiesit silloin, poikani? Mitä tiesin minä? (Peittää filmänsä ja itsee).

Sinipiika. Oi haamu armahin! sin murhees sydäntäni leikkaa. Vaino, käy tuonen tupaas talaisin; ppyhntösi täyttää tahdon ja poikasi edestä pilvien Pitkäistä rufoilla.

Haamu. Sinä lupaat sen?

Sinipiika. Lupaan ja wannon.

Haamu. Sua kiitän, ihana impi ja toivon sulle onnen kaiken. — Mutta rientää mun tähtyy täältä. (Kato).

Sinipiika. Ääneni tykönsä koroittaa tahdon. Jos tulta hän iskee pauhinatta, niin suostuu hän ppyhntööni ja lempeä mielenjä on, mutta jos jyrähs leimausta seuraa, niin hyywää ei odottaa woi. (Rufoillen). Hallitsia korkeuden, sua, toisen puolesta rufoillen, nyt lähestyn. — Ei tahdo hän wastausta antaa. — Sä armahda onnetonta poikaa Kalermwon. (Leimaus ja hiljainen jyrinä). Nyt mielenjä ankara on. — Häntä armahda katalan emonsa haamun tähden. (Leimaus ja kova jyrinä. Sinipiika juoksee pelästyneenä pois. Kullerwo tulee).

Kullerwo. Mua waiwaa tämä ilma: tullen leimahtaisja kummituksia hirweitä pilwisjä näen, uroita tulipumaisilla otilla liikkui siellä irwistellen tänne; ja hongat tuosja, koska wäläys taiwaalla käy, muuttuwat peikoiksi partaisiksi ja uhaten päälleni filmänsä iskewät. — Mitä tahdotte minusta? Rauhasja mun kuleksia suokaat kanerwa-kankaalla tässä; ollaan sowingosja me, koska käywät jotaa luonnon woimat. — Ystävät! — Mitä janoisin nyt? — Kas tuota pilwen-nokkaa tuosja, awattu lohifärmeen kita; se hien otjaani pakoittaa. Elä katso sinne, waan maahan filmäs luo ja jatta ties. (Katslee ympärillensä). Tämän seudun tunnen. Diekkofangas? Oi keto krottu! Tässä tuskitteli impi nuori, tästä niinkuin kurja pääsky kiirehti hän koskeen, jouta kohinan kuulen. — Sinä waiju ääni Manalasta, joka tänne saatoit miehen, sinä kaiketi Hien olit. — Mutta

läyhöön näin. Tämä paikka on oiwa päätösmerkki retkelleni täällä, tässä kuolla sopii, tässä kanerwa walittaa ja itkee. (Wetää miekkansa tupesta). Oletthan miekkani werta shytöntä juonut, miksi siis et shyllistäkin joişi? Bastaukses äänettömän huumärän; sinä himoot, kirkas teräs, wereeni wirumaan päästä. — Mutta ken tulee? Mene hetkeksi huotraas wielä. (Wäinö, Ilmari ja Lemminkäinen tulewat).

Ilmari. Vuoden aika on jo myöhä, mutta pauhaa wielä ukkoinen.

Wäinö. Se lyhshä lenseätä ennustaa.

Ilmari. Salamoita näin kestäwiä en muista nähneeni wielä. Tuntui kuin olisi taiwas wihoisjansa maan tahtonut kartuksi polttaa.

Wäinö. Jö, tämmöinen kuin tämä, on famoittawa, mutta juhlassinen.

Ilmari (hawaitsee Kullerwon). Ken siinä? Ihminen wai aawe? Kullerwo! (Wetää miekkansa ja aikoo pistää K:woa, mutta Wäinö estää häntä).

Wäinö. Mieleşi malta!

Ilmari. Pois edestäni!

Wäinö. Seis, mies!

Ilmari. Enkö kostaisi naisjeni werta?

Wäinö. Katua taitaisit toki, koska tehty on työ.

Ilmari. Katua? (Lemminkäinen tulee).

Wäinö. Nyt ei werenwuodatussta.

Lemminkäinen. Miekkasi huotraan pistä ja anna furjan elää.

Ilmari. Päästätkää minua!

Lemminkäinen. Ei asleltaakaan.

Wäinö. Katjos nuotoansa; hänen päällensä tahdot miekalla läyhä?

Ilmari. Hän naisjeni armaan nurhasi, werisesti surmasi Pohjolan launiin tyttären. Miniafsi iloni ja onneni hän wei, tuo rosmo tuossa, ja jätti mulle nokimustan mielen.

Wäinö. Mieltä mustempaa vielä fantaa hän. Oi muotoansa kamalaa! Sydän kärsii silmän häntä katsellessa. (Kullerwolfe). Mies, miksi seisot siinä niinkuin jäätynyt, kuin alas pilvistä wiskattu ja ensi kerran näkisit, kuinka eletään alhaalla täällä? Onko henkeä sinussa?

Kullerwo. Pilvistä. — Mitä tahdot?

Wäinö. Taidat siis toki puhua.

Lemminkäinen. Sinä kurja mies, miksi näillä tienoilla wiimyttelet? Tätä Suomen saari ja waella niin kauwas kuin fantaa maa.

Kullerwo. Mutta mikä on asia? Miksi, hetki sitten, edesjäni tämä kiiwas temmellys? Waikka kuulin, empä kuullut toki, waan mustina warjoina teidät edesjäni kiitelewän näin. Yksi mua kohtaan miekkaansa uhaten heilutteli, toiset käsiwarteensa ryhdyit ja kanssansa rinnustelivat; tämän nä'on näin. Mutta tiedämpä asian, tiedän, että tahdotaan henkeä miehen, että M-marinen, koston himosta flukkuinen, werta werestä welfoo. — Tässä rintani, seppä, jos mielit, pistä tänne. Minä emäntäsi murhasin, launiin hämärän immen, joka kuitenkin paimenensa leipään leipoi kiven ja orjaksi nimitteli häntä.

Ilmari. Pahoja töitäs luetella mielit?

Kullerwo. Surma ja kuolema! hän kehnoffi orjaksi mua haukkui ja olipa tämä kuin jäähylmää wettä tulikuumaan kattilaan aummentaa: wereni kuohui, hiukseni pystyyn nousit ja maa ja taiwas pimenivät silmissäni. Ja nostinpa käteni ja haamu, joka edesjäni seisoi, kaatui nousematta enään. Niinpä tein, tein Hien työn, ja tuskin tiesin mitä tehnyt olin, ennenkuin hänen maassa makaawan näin. Silloin talostasi siirryin pois, ja tuntui, kuin olisin uneksunut. Ja siitä asti on eloni ollut myrskyinen yö, koska ukkoinen käy, kalliot runnotaan, metsät palaa, ja korkeus joka hetki waeltajaa uhkailee, joka kamoen laaksoissa käy. — Mitä aattelet, mies Suwantolasta?

Wäinö. Mattelenpa, että hänelle, jonka mieli muutoinen

tämän yön on, jota kuwait, ei nouse täällä enään rauhan päivä.

Kullerwo. Jo Tuonen weräjällä seison ja niittumja synkeään sifään käyn jo ennen aamun koittoa, joka kohta onnen päiväksi walfenee teille, onnen lapset.

Wäinö. Henkipattouteen en tofi sua kehoittaa tahdo.

Kullerwo. Terwehtikää tätä päivää, te, joille se onneffi koittaa; minulla ei kanssaan enään tekemistä. Terwehtikää häntä ja iloisesti eläkää ja kauwan ja paremmin kuin poika katala. Kerran hänkin, hän, poika Kalerwoisen, tänne joutui, mutta kuinka, koska ja miksi, empä tiedä sitä, ja kuinka elonsa ollut on, en tiedä sitä, mutta olipa se helteinen, sen tunnen hien jäljistä poskillani vielä. Toki on sen päätös tässä ja Tuonen tie nyt alkaa, mutta missä on sen loppu? Mitä kansaa kohtaa minua joutuisiani maahan kaukaiseen? Kuinka terwehtiwät miestä tulemaa sen asujamet, hymyillen wai irwistel- len, tahti itkewätkö ympärillä kaiken pitkän yön? — Wäinö, sinä woimallinen laulaja, joka käynyt olet maassa takana yhdeksän meren, anna mulle tietoja sieltä!

Wäinö. Kullerwo, nyt turhaan tutkaelet, mutta sen tofi tietää mahdat, että palffa siellä maksetaan sekä hyvän että pahan.

Kullerwo. Mulle sanottu on, mutta empä tofi muista, sen tätä haasteli ja koska, mutta näin hän lausui: Koska wiimein Kalman retkellä meristä yhdeksännen ehdi, niin Kynsi- kosken kohinan kuulla saat ja lähestywäs tiedät maata ankaraa. Mutta jos astut harjulle sen puoren, joka jyrkästi meren ran- nalta kohoaa, jos sen kiireelle kipeet hlös, niin Tuonen pellot nähy, sen metsät pimeät, sen enokas wirta ja ne ahot lakeat ja ehtoiset, jotka pitkän ikäwyhden saattawat; ja kaiken tämän päällä kaarteleisse murehtiva, pilwinen tawas. Tämänmoinen tienoo sillon edesjäs, jonne woima salainen sua ajaa; et tah- tois käydhä kohden sinne, käytpä tofi. Oi synkehden maa! Miksi synnyin näitä kaiffia näkemään? Mitä miehestä tänne? Oi hä-

märän maa! — Mutta kamoisinko tielle lähteä, jonne monta täältä itse lähettänyt olen? Sitä vuorta hirmuista nyt nähdä himoon ja kuulla kosken pauhinaa. Wäinö, Ilmari, seppä Ilmari ja Kaukomieli!

Wäinö. Mitä tahdot?

Kullerwo. Tässä nurmi ihana itkee, että katkesi kerran tässä nuoren immen sydän; tässä juuri. (Stjef.) Oi neitonen, elä punehdu noin ankarasti! — Miehiet Kalewan, mua kuulkaat!

Wäinö. Kuulemmepa huutos. (Pitkällinen äänettömyys; Kullerwon katsanto on teroitettu Kalewalan miehiä kohden). Mitä on sulla sanottavaa?

Kullerwo. Eitä ole tuo päivän kajastus, idässä tuolla? (Wäinö, Ilmari ja Lemminkäinen katsahtelevat wasemmalle. Kullerwo pistää itseensä miekalla ja kaatuu).

Ilmari. Kas! nopea oli pojan miekka.

Wäinö. Oi hurja, onneton!

Lemminkäinen. Hän jo weresjänsä wiruu.

Wäinö. Tätä odottaa taisimme; olihan muotonsa puheensa ja käntöksensä kuoloon aifoilewan miehen.

Lemminkäinen. Ei liikuta hän jäsentäkään enään.

Wäinö. Masentaapa kuolo miehen, joka äsken vielä wimmoisjansa mailman kappaleiksi repiä tahtonut olis. Tässä päätös tuhon, jonka lähde oli kahden weljeu riita, mi ampiasesta pienestä paisui hirweäksi kyyksi ja wiimein kohdustansa oman surmansa toi. — Mafeasti nyt mafea wäshnyt mies. — Kas lempeätä muotoa luonnon: hymyen nousee aurinkoinen ja honkat kankahalla punertawat; kaikki hengittäwi rauhaa. — Oi, Ilmari! kuinka on nyt mieles kohtaan miestä, joka lepää tuossa?

Ilmari. Elköön kiroukseni hautaansa painako. Rauha hänelle?

Wäinö. Nyt miehukkaasti haastelit. — Ja Kaukomieli, finä, tämä wafawa muoto iloifilla kaswoillasi, niin harwoin

niissä nähty, sun tekee monet kerrat kaunimaksi vielä. Lemmen ihana poika, tässä tapauksen murheellisen nähneet olemme.

Lemminkäinen. Rauha tomullensa! — Mutta meidänpä hänelle vuoteensa viimeinen raketa tulee.

Wäinö. Kosken vaiheille hänen kannamme ja wenhe-kumppanimme meille työssä awuljaat olfoot.

Lemminkäinen. Ota miekkanja sinä. (Antaa W:nölle K:won miekan). Tanne, Ilmarinen.

Wäinö. Kuusten suojaan, kosken ähräälle, hantaamme Kalerwon pojan. (Kaikki menewät, Ilmari ja Lemminkäinen kantaen Kullerwoa).
